

Засновники: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ). *Заснований у 2003 році. Виходить двічі на тиждень.*
Головний редактор В. Горовий, д-р іст. наук, професор, заступник гендиректора НБУВ. *Редакційна колегія:* Т. Гранчак, Ю. Половинчак, Л. Чуприна. *Бюлетень підготували:* Т. Гранчак, О. Ворошилов. *Адреса редакції:* НБУВ, просп. 40-річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна. Тел. (044) 524-25-48, (044) 525-61-03. E-mail: siaz2014@ukr.net, www.nbuviar.gov.ua. Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 5358 від 3 серпня 2001 р.

**Передрук матеріалів дозволяється лише
після погодження із СІАЗ: siaz2014@ukr.net**

РЕЗОНАНС

/Бюлетень матеріалів, підготовлених на базі аналізу
оперативної інформації електронних видань/

Додаток до журналу «Україна: події, факти, коментарі»

**№ 3
(19 січня 2016 р.)**

ЗМІСТ

У ЦЕНТРІ УВАГИ.....	2
АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС.....	3
ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА.....	17
ВИКОНАВЧА ВЛАДА.....	30
ПОЛІТИКА	39
ЕКОНОМІКА	46
ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ КРИЗОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ.....	50

У ЦЕНТРИ УВАГИ

Цей рік має стати роком забезпечення миру та повернення України на Донбас – Президент

Президент України П. Порошенко назвав першочерговим пріоритетом для країни у 2016 р. забезпечення миру та повернення України на Донбас. Під час прес-конференції глава держави заявив: «У 2016 р. має відбутися поновлення українського суверенітету над окупованими територіями в Донецькій та Луганській областях».

Президент учергове наголосив на твердій відданості України повному виконанню всіма учасниками всіх пунктів мінських угод. «Ніякої ревізії мінських угод ми не допустимо», – зазначив П. Порошенко.

Відповідаючи на запитання журналістів, Президент повідомив про першу в новому році зустріч у Мінську представників Тристоронньої контактної групи у новому складі, з представниками якої він напередодні мав зустріч. Глава держави наголосив на незмінності позиції України. «Україна вимагає чіткого визначення дат, коли і що ми робимо», – сказав П. Порошенко. Ключовим елементом безпеки для нас є повернення державного контролю над неконтрольованою ділянкою державного українсько-російського кордону, забезпечення режиму повної тиші для того, щоб припинити обстріли українських позицій.

Президент продемонстрував журналістам графік обстрілів українських позицій протягом 2015 р., який відображає кратне зменшення обстрілів від 31 серпня 2015 р., що є доказом правильності обраного шляху в рамках мінського процесу мирного врегулювання ситуації на Донбасі. Така ж сама динаміка і втрат на фронті, зазначив він.

Глава держави наголосив на тому, що політичне врегулювання ситуації на Донбасі може відбуватися лише у вигляді повернення українського суверенітету на окуповані території. Вибори мають відбуватися за українським законодавством, за участі українських політичних партій, українських ЗМІ. Вибірчі комісії мають формуватися за українським законодавством Центральною виборчою комісією України із забезпеченням участі тимчасово переміщених осіб, які були вимушені покинути цю територію.

Президент повідомив, що на останній зустрічі Тристоронньої контактної групи Україна запропонувала запровадити режим повної тиші із залученням максимальної кількості представників ОБСЄ – спеціальної моніторингової групи для забезпечення цього режиму з відведенням озброєння та забезпеченням контролю над неконтрольованою ділянкою українсько-російського кордону.

При цьому Президент повідомив про те, що Україна має неспростовні

докази перетину українсько-російського кордону новітньою військовою технікою Збройних сил Російської Федерації, та наголосив, що після надання цих доказів до міжнародних організацій Україна вимагатиме чіткої реакції – виведення окупаційних військ, доступу ОБСЄ для перевірки та створення безпекових умов для політичного врегулювання та доступу міжнародних гуманітарних місій, включно з Міжнародним Комітетом Червоного Хреста для пошукових місій тих, хто зник без вісті (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (<http://www.president.gov.ua>). – 2016. – 14.01).*

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

С. Кулицький, ст. наук. співроб. СІАЗ НБУВ, канд. екон. наук

Про перспективи розвитку української економіки у 2016 р.

Ще у кінці минулого року в ЗМІ почали з'являтися різноманітні прогнози з питань соціально-економічного розвитку України на новий рік. Звичайно, перспективи розвитку української економіки дуже великою мірою залежать від її досягнень у минулому році. Аналіз попередніх підсумків розвитку вітчизняної економіки показав наступне.

Зокрема, при тому, що згідно з експертними оцінками фахівців Міністерства економічного розвитку і торгівлі та Національного банку України за результатами 2015 р. реальний валовий внутрішній продукт (ВВП) України скоротиться приблизно на 9,0–11,5 %, під кінець минулого року почалось його поступове зростання. Такий прогноз базується на експертній оцінці уповільнення падіння вітчизняної економіки, яке спостерігається у другій половині 2015 р. Так, під кінець минулого року в цілому поліпшилась ситуація у вітчизняній промисловості. Аналіз динаміки промислового виробництва в Україні протягом 2014–2015 рр. показав, що спад промислового виробництва у першій половині 2015 р. поступово змінився на його стагнацію, а у другій половині 2015 р. промислове виробництво в Україні поступово почало зростати. Адже, за оцінками фахівців Міністерства економічного розвитку і торгівлі, скорочення ВВП України лише трохи більше, ніж на половину обумовлюється власне виключенням з господарського життя нашої держави частини Донецької та Луганської областей. Решта скорочення ВВП обумовлена іншими чинниками, включаючи й кон'юнктуру світового ринку.

Загалом розвиток економіки України у 2015 р. був вельми неоднозначним, що й обумовило розбіжності в експертних оцінках його характеру. Одні експерти вважають, що хоча під кінець року темп падіння українського ВВП й сповільнився, але криза свого «дна» ще не досягла. Інші експерти, причому не лише вітчизняні, дотримуються більш оптимістичних

оцінок. Вони вважають, що українській владі вдалося стабілізувати ситуацію в економіці, попри збройний конфлікт на сході країни та несприятливу кон'юнктуру на зовнішніх ринках (*Детальніше див. матеріал СІАЗ в «Україна: події, факти, коментарі»*. – 2015. – № 24). Отже, цілком ймовірно, що протягом 2015 р. українська економіка в цілому більш-менш пристосувалась до функціонування в умовах окупації частини території України та гібридної війни Росії проти України, включаючи пряму російську військову агресію.

Для визначення обґрунтованості тих чи тих прогнозних оцінок розвитку української економіки у 2016 р., а цілком ймовірно – й протягом ряду наступних років, треба проаналізувати найважливіші фактори, що впливатимуть на розвиток економіки.

Одним з найважливіших чинників розвитку української економіки на 2016 р. і більш віддалену перспективу лишатиметься військово-політичний конфлікт на Донбасі. Протягом минулого року його негативний вплив на вітчизняну економіку проявлявся не лише у повній зупинці чи неритмічній роботі багатьох українських підприємств, порушенні мережі господарських зв'язків, а й формуванні атмосфери невизначеності у сфері підприємницької діяльності та державного й місцевого управління. Адже протягом значної частини минулого року в українському суспільстві доволі довго були поширені очікування щодо можливого розширення масштабів російсько-терористичної агресії проти України не лише на Донбасі, а й за його межами. Утім, наприкінці минулого року ЗМІ поширили повідомлення про те, що під час телефонної розмови лідерів країн «нормандської четвірки» було досягнуто домовленості про продовження дії мінських угод на 2016 р. Повідомлялося, що контролювати виконання цих домовленостей доручено міністрам закордонних справ Німеччини, Росії, Франції та України, які на початку 2016 р. проведуть «ретельну інвентаризацію» виконання мінських угод.

Тому можна сподіватись, що принаймні протягом першої половини поточного року, а можливо – протягом усього 2016 р. широкомасштабних бойових дій із застосуванням важких озброєнь на Донбасі не буде. Слід також брати до уваги санкції Заходу проти Росії, дія яких продовжена до середини цього року та безпосередню участь Росії у військовому конфлікті в Сирії. Зазначені чинники, поряд із посиленням Збройних сил України, утримують Росії від посилення військової агресії проти нашої держави. Як припускають оглядачі деяких ЗМІ, на окупованих територіях Донбасу дедалі чіткіше формується «українське Придністров'я» з усіма атрибутами квазіреспубліки. Таким чином можна вважати, що у 2016 р. конфлікт на Донбасі вже не справлятиме такого негативного впливу на розвиток української економіки, як це було у 2015 р.

Як зазначалося вище, вітчизняний бізнес, мабуть, уже більш-менш пристосувався до функціонування в умовах окупації частини території України та гібридної війни Росії проти України, включаючи пряму російську військову агресію. Однак саме зміна тактики російської гібридної війни

проти України у 2016 р. може справити більший вплив на розвиток української економіки, ніж збройна підтримка Росією сепаратистів на Донбасі. Аналіз повідомлень, що наповнюють вітчизняний інформаційний простір говорить, що на нинішньому етапі протистояння з нашою державою Росія відтепер робить ставку саме на фінансово-економічні важелі впливу. До речі, деякі з цих важелів були задекларовані Росією ще раніше, а нині вони втілюватимуться у практику російсько-українських економічних відносин.

Зокрема, Росія з 1 січня 2016 р. припинила дію Угоди про зону вільної торгівлі (ЗВТ) з Україною. Рішення щодо ЗВТ обґрунтовано тим, що з 1 січня 2016 р. набрала чинності угода про ЗВТ між Україною та Європейським Союзом. Крім того уряд Росії з 1 січня 2016 р. включив Україну до переліку країн, з яких заборонено ввезення сільгосппродукції, сировини та продовольства. Президент Росії В. Путін також підписав указ, який забороняє прямі транзитні перевезення вантажів з України в Казахстан. Як ідеться в цьому указі, міжнародні транзитні автомобільні та залізничні перевезення вантажів з території України на територію республіки Казахстан через територію РФ здійснюються тільки з території Білорусі. При цьому вантажні приміщення транспортних засобів і залізничного рухомого складу, де перевозяться транзитні товари, мають бути опломбовані, у тому числі із застосуванням технології навігаційної супутникової системи ГЛОНАСС. Указ набрав чинності з 1 січня і діятиме до 1 липня 2016 р. Впровадження зазначеного обмеження на транзит вантажів з України пояснюється припиненням дії ЗВТ між Україною та Росією. Як бачимо, Росія не лише обмежує експорт українських товарів на власний ринок, а й прагне перешкоджати торгівлі України з іншими державами.

У свою чергу ЗМІ звернули увагу на повідомлення прес-служби Кабінету Міністрів про те, що, згідно з Постановою від 30 грудня 2015 р. № 1146, ухваленою у відповідь на дії Російської Федерації, яка призупинила дії Угоди про зону вільної торгівлі від 18 жовтня 2011 р. і ввела заборону на українські продукти харчування, Україна на рік скасувала торгові преференції щодо товарів з Росії, з яких відтепер стягуватимуть мита відповідно до Митного кодексу України. Повідомляється, що під заборону в Україні потрапляють: м'ясо, риба, молочні продукти, плавлені сирки, кава, чай, зерно, харчові суміші, карамель, кондитерські вироби, шоколад, дитяче харчування, макарони, печиво, вафлі, хліб, чіпси, пиво, спирт, горілка, корми для тварин, сигарети з фільтром, обладнання для залізниць, дизельні локомотиви.

До наведеного слід додати, що, за інформацією ЗМІ, Білорусь і Казахстан не підтримали дії Росії щодо скасування ЗВТ з Україною. Крім того повідомлялось про перемовини між представниками України, Азербайджану та Казахстану стосовно організації транспортування товарів в обхід території Росії. «Ми не залишимо дії РФ щодо всіх обмежень без реакції. Ми реагуватимемо в СОТ. Також зараз ведеться постійна робота з бізнесом щодо запуску альтернативного шляху транзиту в треті країни не

через територію РФ», – заявила заступник міністра економічного розвитку і торгівлі України, торговий представник України Н. Микольська.

Також на цей рік перейшла й проблема боргу України на 3 млрд дол. за облігаціями, випущеними наприкінці 2013 р. як частина допомоги режиму В. Януковича з боку Росії в обмін на відмову української сторони від асоціації з Європейським Союзом. У 2015 р. Росія відмовилася піти на реструктуризацію цієї заборгованості, на відміну від інших комерційних кредиторів України. Україна у свою чергу відкинула можливість погашення боргу та ввела мораторій на його виплату. 1 січня 2016 р. Росія оголосила, що Україна не здійснила платіж у загальній сумі 3,075 млрд дол. США, і таким чином увійшла у стан дефолту. Російська влада звернулася до компанії The Law Debenture Corporation plc і почала процедури, необхідні для подання позову в англійський суд. Правда, і Росія, і Україна заявляють про продовження переговорів щодо зазначеного боргу. Таким чином у 2016 р. протистояння України з Росією дедалі більше переходить у площину саме економічних відносин. Причому зазначене протистояння так чи так зачіпає інтереси третіх держав, що, у свою чергу, в поточному році може позначитись на розвитку вітчизняної економіки.

Українська економіка дуже глибоко інтегрована у систему міжнародного поділу праці. Тому кон'юнктура світового ринку є одним з визначальних чинників її розвитку. Однією з найважливіших характеристик цієї кон'юнктури є динаміка міжнародних цін на нафту, які останнім часом усталено знижуються. Причому таке довготривале зниження нафтових цін сформувало відповідні передумови їхніх прогнозів на майбутнє. Так, генеральний директор нафтової компанії British Petroleum (BP) Р. Дадлі вважає, що ціни на нафту залишаться низькими в найближчому майбутньому. Свого найнижчого значення вони повинні сягнути в I кварталі 2016 р., після чого трохи стабілізуються. На думку Р. Дадлі, зараз світовий нафтовий ринок переживає період депресії після буму. У 2015 р. ціни на нафту впали на 34 % на тлі її глобального надвиробництва та уповільнення китайської економіки.

Водночас, за повідомленнями ЗМІ, президент Венесуели Н. Мадуро закликав до регулювання цін на нафту у світовому масштабі та спрогнозував падіння ціни на нафту до 27 дол. за барель. Як відомо, в останню декаду грудня минулого року ф'ючерси на північноморську суміш Brent торгувалися за ціною 36,17 дол./барель. А вартість лютневих ф'ючерсів на північноморську суміш Brent на початку січня становила на Інтерконтинентальній біржі в Лондоні 32,18 дол./барель. Це – рекордно низькі ціни з квітня 2004 р. І схоже, що падіння світових цін на нафту продовжуватиметься.

Правда, у звіті World Oil Outlook Організації країн експортерів нафти (ОПЕК) прогнозується, що до 2020 р. ціни на нафту зростуть до 80 дол./барель, що, з урахуванням девальвації долару США відповідатиме нинішнім 70,7 дол./барель. А до 2040 р. номінальні ціни на нафту сягнуть 160 дол./барель, що відповідає нинішнім 95 дол./барель. А данський Saxo Bank

нещодавно опублікував свій черговий щорічний, так званий, «шокуючий» прогноз, згідно з яким світові ціни на нафту зростуть до 100 дол./барель через скорочення обсягів її видобутку. Хоча потім ціни знизяться й коливатимуться у межах 50–70 дол./барель. У цілому ж оптимістичні прогнози значного зростання цін на нафту у 2016 р. (як і на інші сировинні товари) поки викликають значні сумніви щодо їхньої реалістичності у доволі широкого кола експертів.

Так, згідно з прогнозом Міжнародного валютного фонду у 2016 р. світові ціни на сировинні товари в цілому й надалі знижуватимуться і знаходитимуться десь на рівні 2005 р., а можливо – й на рівні більш раннього періоду. Причому світові ціни на паливні сировинні товари (нафту, газ, вугілля) падатимуть швидше й знизяться нижче рівня, на якому вони знаходились у 2005 р., тоді як ціни на непаливні сировинні товари знизяться менше й знаходитимуться десь на рівні 2006–2007 рр. Непрямим чином прогноз цін на сировинні товари, зроблений МВФ, підтверджується результатами опитування аналітиків, проведеного агентством Bloomberg. Зазначені аналітики передбачили зростання курсу долара США щодо семи із десяти головних валют світу: новозеландського долара, швейцарського франка, австралійського долара, данської крони, шведської крони, єни та євро. Аналітики вважають, що долар переживає третій період тривалого зростання за останні десятиліття. Вони порівнюють його з періодом зростання в 1979–1984 рр. під час президентства Р. Рейгана і в 1996–2001 рр. під час президентського терміну Б. Клінтона. За словами аналітиків, курс долара зростатиме через підвищення ключової ставки Федеральної резервної системи на тлі невпинного економічного зростання у США. Очікують, що 2016 р. ставку ФРС підвищать учетверо. А, як добре відомо з новітньої економічної історії, динаміка курсу долара США й світових цін на нафту та інші сировинні товари мають протилежну спрямованість. Зокрема, періоди зростання курсу долара США співпадають з періодами зниження світових цін на нафту та інші сировинні товари, що й надалі відбуватиметься у найближчому майбутньому.

Загалом, більшість експертів дотримується тієї точки зору, що світові ціни на нафту та багато інших сировинних товарів у 2016 р. й протягом ряду наступних років не повернуться до колишніх рекордних рівнів. Адже, на початку поточного року Світовий банк оприлюднив звіт, у якому знизив прогнози зростання світової економіки у 2016 р. до 2,9 %. Раніше – у червні минулого року – експерти організації прогнозували світовій економіці зростання у 3,3 % у 2016 р. Минулорічне зростання світової економіки у Світовому банку оцінили у 2,4 %. Однією з найбільших загроз для світової економіки у цій організації назвали «ризик, пов'язаний із можливістю непередбаченого уповільнення економічної активності у одній із найбільших економік, що розвиваються», маючи на увазі економіку Китаю. Такими будуть цінові умови та кон'юнктура світових ринків, тобто умови зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств у 2016–2017 рр. Адже у 2015 р. скорочувалась насамперед виручка від експорту вітчизняних

товарів, тоді як фізичні обсяги експорту цих товарів не лише не зменшувались, а іноді навіть зростали. У 2016 р. подібна ситуація цілком може повторитись.

Як показує світовий та вітчизняний досвід, потужний вплив на хід економічних процесів, особливо за умов нестабільної ситуації у суспільстві, справляють відповідні очікування підприємців і домогосподарств (населення). Департаментом статистики та звітності Національного банку України регулярно проводяться щоквартальні опитування керівників підприємств щодо оцінки ними поточної та майбутньої ділової активності, інфляційних і курсових очікувань, змін економічної ситуації в країні. На підставі опитування визначався ряд індикаторів економічної поведінки підприємств таких, як, наприклад, індекс ділових очікувань і баланс очікувань. Індекс ділових очікувань (ІДО) – агрегований показник за результатами опитувань підприємств щодо перспектив їхнього розвитку в наступні 12 місяців. Розраховується як середнє арифметичне балансів відповідей на питання щодо фінансово-економічного стану підприємства, загальних обсягів реалізації продукції (послуг), інвестиційних видатків на виконання будівельних робіт, інвестиційних видатків в обладнання та інвентар, кількості працівників. Значення індексу вище 100 означає перевагу в суспільстві позитивних економічних настроїв, а нижче 100 – негативних економічних настроїв. Такі індекси, як ІДО є випереджаючими індикаторами щодо розвитку економіки, на них орієнтуються під час прийняття рішень інвестори на фінансових ринках, підприємці під час планування своєї діяльності та органи державної влади, що здійснюють економічну політику. А баланс очікувань є різницею між відсотком відповідей респондентів «збільшилося»/«покращилося»/«добре» та відсотком відповідей «зменшилося»/«погіршилося»/«погано».

На початок січня 2016 р. останні результати такого опитування були офіційно оприлюднені за III квартал 2015 р. Утім, враховуючи певну інерційність соціально-психологічних процесів, їхній аналіз дає певні уявлення про поточні настрої та очікування у вітчизняному бізнес-середовищі, а отже – й про їхній вплив на розвиток економічних процесів в Україні у 2016 р., або, принаймні – у першій його половині.

Зокрема, за результатами опитування в III кварталі 2015 р. респонденти в цілому покращили свої оцінки щодо розвитку макроекономічної ситуації в Україні. На наступні 12 місяців передбачається: «покращення негативного балансу очікувань обсягів виробництва до “мінус” 21,5% (у II кварталі – “мінус” 35,3 %); уповільнення зростання споживчих цін – до 25,5% (у II кварталі – 27,1 %); зниження курсу гривні: середнє значення – 26,1 грн./дол. США (у II кварталі – 25,0 грн./дол. США); поживлення ділової активності: індекс ділових очікувань (ІДО) зріс до 100,2 %, уперше після II кварталу 2014 р. Зростання ІДО відбулося завдяки збільшенню позитивних очікувань керівників підприємств щодо зростання загальних обсягів реалізації, інвестицій в обладнання та покращення фінансово-економічного стану своїх підприємств. Основними негативними чинниками розвитку

вітчизняної економіки з точки зору керівників підприємств залишаються: політична ситуація в Україні, коливання курсу гривні та занадто високі ціни на енергоносії, сировину та матеріали. При цьому респонденти продовжують відзначати зростання потреби своїх підприємств у позикових коштах і планують брати банківські кредити».

«Покращилися очікування щодо обсягів виробництва товарів і послуг в Україні в наступні 12 місяців». Причому «негативний баланс очікувань у III кварталі 2015 р. продовжив зменшуватися (на 13,9 п. п.) і становив “мінус” 21,5 %. При цьому переважна більшість респондентів (62,7 %) прогнозують, що обсяги виробництва зростуть або залишаться без змін. Очікування респондентів переважної більшості видів економічної діяльності покращилися, найбільше – у підприємств будівництва. Найбільш песимістичні очікування: за видами економічної діяльності – у респондентів підприємств енерго-та водопостачання; за розміром підприємств – у великих підприємств; за напрямом діяльності – у тих, що не здійснюють експортно-імпортних операцій».

Водночас у підприємницькому середовищі зберігаються доволі сильні інфляційні очікування. Хоча під час зазначеного опитування такі очікування дещо послабшали. Причому, як зазначають фахівці НБУ, сприйняття керівниками вітчизняних підприємств впливу факторів зростання споживчих цін не змінилося. Для респондентів «основними факторами впливу на зростання цін залишаються обмінний курс (85,1 % відповідей респондентів) та зростання витрат виробництва (63,8 %). Порівняно з попереднім кварталом їхній вплив посилюється», зазначають фахівці НБУ. Найменше на індекс споживчих цін, на думку респондентів, впливатимуть динаміка пропозиції грошей в економіці (12,1 %), соціальні видатки бюджету (12,2 %), ціни на світових ринках (12,6 %)». Фахівці Національного банку звертають також увагу на те, що серед керівників українських підприємств підвищилися оцінки щодо зростання цін виробників. Зокрема, «очікується прискорення зростання цін як на покупні товари і послуги, так і на продукцію власного виробництва – баланси відповідей становили 87,2 та 61,0 % (у II кварталі 2015 р. – 84,4 та 61,0 % відповідно). Очікування щодо зростання цін на покупну продукцію посилюються в респондентів переважної більшості видів економічної діяльності, найбільше – у підприємств будівництва (баланс очікувань зріс на 19,4 п. п. – до 97,2 %). Найвищі очікування щодо зростання цін на покупну продукцію у підприємств енерго- та водопостачання (баланс відповідей 97,8 %), цін реалізації – підприємств торгівлі (баланс відповідей – 78,9 %). Найнижчі очікування щодо зростання цін на покупну продукцію та продукцію власного виробництва в респондентів підприємств добувної промисловості (баланси відповідей 70,2 та 29,8 %).

Також у вітчизняному бізнес-середовищі доволі сильні девальваційні очікування. «Зниження курсу гривні в наступні 12 місяців очікують 80,7 % респондентів (у II кварталі 2015 р. – 71,9 %)», що, за оцінками фахівців НБУ, «пов'язане з інерційністю очікувань. Середнє значення – 26,1 грн./дол. США (у II кварталі – 25,0 грн./дол. США). За видами економічної діяльності

найбільш песимістичні очікування серед підприємств енерго- та водопостачання і будівництва (баланси відповідей 89,1 та 82,4 % відповідно), найоптимістичніше налаштовані підприємства торгівлі (баланс відповідей – 73,4 %)».

При цьому баланс очікувань щодо зростання загальних обсягів реалізації продукції зріс до 6,7 % (у II кварталі 2015 р. – 0,7 %). Зростання загальних обсягів реалізації продукції прогнозували респонденти всіх видів економічної діяльності за винятком підприємств енерго- та водопостачання й транспорту. Водночас «очікується зменшення обсягів реалізації продукції на зовнішньому ринку. Баланс очікувань – “мінус” 1,4 % (у II кварталі 2015 р. – 0,3 %). Найнижчі оцінки у підприємств добувної промисловості і сільського господарства (баланси відповідей – “мінус” 25,0 % та “мінус” 15,0 %)».

Симптоматично, що саме ці дві галузі формують вагомий частку українського експорту, а отже – і відповідну надходжень в Україну вільноконвертованої валюти, що є ключовим чинником стабільності курсу обмінного гривні. Водночас слід звернути увагу, що керівники українських підприємств дедалі більшою мірою пов'язують свої сподівання з розвитком внутрішнього українського ринку.

Проаналізувавши динаміку ділових очікувань керівників українських підприємств на майбутні 12 місяців протягом 2014–2015 рр. можна помітити в цілому доволі чітку кореляцію погіршення цих очікувань і загострення військово-політичної ситуації в Україні й навколо неї. А оскільки останнім часом загострення військово-політичної ситуації дій на Донбасі не спостерігається й навіть існують деякі зовнішньополітичні ознаки її стабілізації, то можна припустити, що ділові очікування в українському підприємницькому середовищі поступово поліпшуватимуться. Це, у свою чергу, справлятиме позитивний вплив на розвиток вітчизняної економіки у 2016 р. Хоча слід визнати, що деяке поліпшення ділових очікувань керівників українських підприємств, яке мало місце останнім часом, ще, на жаль, не має усталеного характеру, і може істотно порушуватись під впливом тих чи тих зовнішніх і внутрішніх чинників.

Водночас надзвичайно цікавими є результати опитування проведеного Бюро Делегата німецької економіки в Україні серед німецьких підприємців в Україні. У 2014 р. 83 % опитаних сказали, що вони не планували експансію, а у 2015 р. залишилося тільки 28 % тих, хто не збирався розширюватися. А 72 % навпаки готові це робити. Вони бачать, що десь у 2016 р. буде поживлення ринку, і готуються вже зараз, зазначав наприкінці минулого року Делегат німецької економіки в Україні А. Маркус. Як бачимо очікування іноземних підприємців щодо перспектив економіки України також поліпшуються.

Також новітня вітчизняна історія переконує, що економічні очікування та настрої населення є потужним чинником, який впливає на розвиток фінансово-економічної ситуації в Україні. Тому цілком логічно звернутись до результатів відповідних соціологічних досліджень, що проводяться у нашій країні. Зокрема, й тих, яке щомісяця здійснює компанія GfK Ukraine. Ця

компанія проводить соціологічні опитування, на підставі яких розраховує відповідні показники, що у кількісній формі характеризують динаміку різних аспектів споживчих настроїв населення України. Як повідомляється на сайті компанії GfK Ukraine «індекс споживчих настроїв (ІСН) в Україні визначають на підставі вибіркового обстеження домашніх господарств країни. Починаючи з квітня 2014 р. з дослідження «Споживчих настроїв» виключена Автономна республіка Крим. У Донецькій та Луганській області опитування проводилися тільки на територіях, що контролюється Україною.

Як свідчать дані дослідження компанії GfK Ukraine протягом серпня – листопада 2015 р. спостерігалось певне поліпшення споживчих настроїв населення в Україні. Зокрема, у листопаді «індекс споживчих настроїв (ІСН) дорівнює 50, що на 2,1 п. п. більше, ніж у жовтні. Найсуттєвіше змінився індекс девальваційних очікувань та очікувань щодо розвитку країни впродовж найближчих п'яти років... Індекс поточного становища (ІПС) збільшився на 0,7 п. п. до значення 43,2. Складові цього індексу змінилися наступним чином:

- індекс поточного особистого матеріального становища (x1) дещо зменшився та становив 32,9, що на 0,7 п. п. нижче, ніж у жовтні;
- індекс доцільності робити великі покупки (x5) збільшився на 2,1 п. п. до значення 53,6;
- індекс економічних очікувань (ІЕО) збільшився на 3,1 п. п. та дорівнює 54,5. Складові цього індексу змінилися наступним чином:
 - індекс очікуваних змін особистого матеріального становища (x2) збільшився на 2,2 п. п. та дорівнює 47,3;
 - індекс очікуваного розвитку економіки країни впродовж найближчого року (x3) становить 42,8 що на 1,2 п. п. вище, ніж у жовтні;
 - індекс очікуваного розвитку економіки країни впродовж найближчих п'яти років (x4) дорівнює 73,5, що на 5,9 п. п. більше за жовтневий показник.

Майже незмінними у листопаді лишилися очікування українців щодо можливого безробіття: індекс очікуваної динаміки безробіття збільшився на 0,5 п. п. та дорівнює 147,7. Індекс інфляційних очікувань у листопаді збільшився на 3,4 п. п. та становив 189,4. Очікування українців щодо курсу гривні впродовж найближчих трьох місяців погіршилися: індекс девальваційних очікувань додав 16,3 п. п. до значення 159,7».

Аналітики GfK Ukraine наголошують, що саме «короткострокові прогнози українців залишаються менш оптимістичними». Водночас привертає увагу посилення девальваційних настроїв населення.

Аналіз результатів досліджень компанії GfK Ukraine показує, що на оцінку респондентами як поточної ситуації, так і перспектив економічного розвитку в Україні дуже сильний вплив справляли події на Донбасі. Значне погіршення оцінок населення України, і, відповідно, й індексів споживчих настроїв, спостерігалось саме під час загострення військового конфлікту на Донбасі, а встановлення перемир'я дещо поліпшувало очікування населення України на майбутнє. Правда, зазначені поліпшення настроїв були незначними, а після перших мінських угод, ще й нетривалими. Нині, мабуть,

значна частина українців уже звикла до млявого перебігу збройного протистояння на Донбасі. У результаті у доволі песимістичній атмосфері спостерігається деяке поліпшення економічних очікувань населення.

Підсумовуючи наведене вище, можна констатувати деяке поліпшення економічних очікувань суб'єктів вітчизняної економіки. Однак тенденція ця поки ще нестійка, а песимістичні настрої вельми сильні. Залежно від того посиляться чи порушаться у подальшому тенденція до поліпшення очікувань економічних агентів, можна буде говорити про позитивний чи негативний вплив соціально-психологічних процесів в українському суспільстві на розвиток вітчизняної економіки. Поки ж зберігаються певні надії на поліпшення ситуації у цій сфері.

Потужний вплив на розвиток економічних процесів в Україні справляють параметри державного бюджету. З одного боку вони (через формування доходів і видатків бюджету) впливають на широкий спектр економічних процесів у нашій державі, а з іншого – виступають важливим орієнтиром для всіх суб'єктів економіки, впливають на ухвалення ними відповідних рішень та їхню господарську поведінку. Наприкінці минулого року Верховна Рада ухвалила Державний бюджет на 2016 р., який згодом підписав Президент України, з наступними параметрами.

Згідно з Законом у Державному бюджеті на 2016 р. передбачено: доходи у сумі 595,1 млрд грн, видатки у сумі 684,5 млрд грн, а дефіцит державного бюджету визначено у 3,7 % від прогнозного обсягу валового внутрішнього продукту (ВВП) України. При цьому 2016 р. передбачено видатки на оборону та безпеку на рівні 113,6 млрд грн, або 5% ВВП. Законом визначено на 31 грудня 2016 р. граничний обсяг державного боргу в сумі 1 501 479 663,5 тис. грн. Також встановлено прожитковий мінімум на одну особу в розрахунку на місяць у розмірі з 1 січня 2016 р. – 1330 грн., з 1 травня – 1399 грн., з 1 грудня – 1496 грн. Мінімальну заробітну плату у 2016 р. встановлено у місячному розмірі: з 1 січня – 1378 грн., з 1 травня – 1450 грн., з 1 грудня – 1550 грн. Розрахунок показників державного бюджету здійснювався на базі наступних макроекономічних показників: зростання ВВП – 2 %, інфляція (грудень 2016 р. до грудня 2015 р.) – 12 %, середньорічний курс гривні на рівні 24,1 грн./дол. США (24,4 грн./дол. – наприкінці 2016 р.), ціну імпортного газу – 225 дол. США/тис. куб. м.

Державний бюджет України на 2016 р. було розраховано на підставі ряду ключових макроекономічних показників, узгоджених з Міжнародним валютним фондом. Зі свого боку Світовий банк прогнозує зростання економіки України у 2016 р. на 1 %, а 2017 р. Україні прогнозують економічне зростання вже у 2 %. Про це йдеться у новій доповіді, яку Світовий банк представив у середу у Вашингтоні зразу після Нового року.

Водночас оприлюднення визначених у державному бюджеті макроекономічних характеристик обумовило появу різноманітних експертних оцінок щодо їхньої реалістичності. Так, президент Українського аналітичного центру О. Охріменко вважає, що у 2016 р. продовжиться спад ВВП на рівні 4–5 %. При цьому він наголошує, що експорт українського

зерна зменшиться, а торгова війна Росії проти України завдасть потужного удару по вітчизняним машинобудуванню, хімічній та харчовій промисловості. Останні зміни до Податкового кодексу, на його думку, стимулюватимуть «тінізацію» економіки, інфляція у 2016 р. становитиме 20–25 %, а курс долару США коливатиметься у «валютному коридорі» у межах 28–32 грн./дол. США.

Загалом прогноз О. Охріменка можна вважати детерміновано песимістичним. І це викликає певні критичні зауваження, якщо ознайомитись з як фактичними даними розвитку української економіки у 2015 р. (*Детальніше див. матеріал СІАЗ в «Україна: події, факти, коментарі» – 2015. – № 24*), так і з іншими експертними оцінками. Наприклад, на думку відомого економіста А. Ослунда, яку опублікував сайт аналітичного центру «Атлантична рада» (США), економіка України буде зростати швидше, ніж російська. У 2016 р., швидше за все, темпи економічного зростання в Україні становитимуть 2–3 %, тому що багато ресурсів недовикористовуються після великого спаду виробництва.

Ряд опитаних ЗМІ економістів називають темпи зростання ВВП України у 2016 р. у межах 0,6–2,7 %, падіння ВВП ніхто не прогнозує. «Серед ключових прогнозів на 2016 р. ми бачимо передумови для відновлення промислового виробництва. Його обсяги у 2016 р. можуть збільшитись на 2,5 % завдяки відносній стабілізації у секторі вуглевидобутку та потенційному зростанню замовлень у машинобудуванні», – зазначив Д. Чурін, керівник аналітичного відділу Eavex Capital. Більше зростання можливе лише у разі підвищення світових цін на залізну руду та чорні метали. Правда, більшість експертів такого зростання цін не очікують.

Доволі неоднозначні прогнози стосовно наслідків для України торгової війни з Росією. Так, експерт Інституту економічних досліджень і політичних консультацій М. Риженков вважає, що одностороннє скасування Росією режиму вільної торгівлі з Україною та запровадження ембарго на українські продовольчі товари призведе до скорочення українського експорту товарів до Російської Федерації приблизно на 1 млрд дол. З іншого боку торговий представник України Н. Микольська зазначає, що падіння українського експорту до РФ через скасування Росією режиму вільної торгівлі з Україною та запровадження продовольчого ембарго може призвести до скорочення українського експорту на суму від 450–600 млн дол. Причому 600 млн дол. – максимальний показник. Н. Микольська заявила, що експорт промислової продукції до РФ залишиться, адже існують виробничі процеси, які неможливі без українських запчастин. Водночас припинення дії зони вільної торгівлі з Російською Федерацією не матиме значного впливу на обсяги нових інвестицій, але вплине на ті проекти, в яких РФ розглядалась як пріоритетний чи значний ринок для експорту. «Із продуктами харчування ситуація інша: товари, що потрапили під ембарго, звісно, зникнуть з ринку. Але не всі групи продуктів харчування заборонені. Інше питання – наскільки цікаво буде їх завозити», – повідомила Н. Микольська.

Утім, О. Паращій, керівник аналітичного відділу Concorde Capital,

вважає урядову оцінку економічних втрат України від російського ембарго на українські товари та припинення дії режиму вільної торгівлі значно заниженою. На його думку зовнішньоекономічні чинники для українських підприємств, принаймні у першому півріччі 2016 р., залишаться негативними. «Ціни і на сталь, і на руду будуть під тиском. Може йтися не тільки про зниження розмірів експортної виручки, а й про значно серйозніші ризики. Та ситуація, яка вже склалася на зовнішніх ринках, фактично робить торгівлю на них наших компаній неприбутковою».

Що ж стосується українського експорту до країн Європейського Союзу, то, як зазначають оглядачі ЗМІ, «півтора року відкритого ринку революцію в українській промисловості не зробили. Перевагами користуються тільки ті, хто почав впроваджувати у себе на виробництві європейські стандарти заздалегідь. Для інших різниця у регламентах, процедурах і технічних вимогах не дає можливості експортувати товари в ЄС». Стосовно ж імпорту товарів з ЄС в Україну, то, як зазначає Н. Микольська, «об'єктивно, роблячи макроекономічні прогнози на наступний рік ми не очікуємо значного зростання експорту з Європейського Союзу. Основна причина – це девальвація гривні. І тому наш товар є привабливіший, ніж товар європейський». Водночас, як зазначає Делегат німецької економіки в Україні А. Маркус, «в Україні сьогодні виробничі витрати на рівні Китаю, водночас вона межує з Євросоюзом, і її жителі мають менталітет, може, не західноєвропейський, але хоча б східноєвропейський, а не азіатський. Це три найважливіші чинники». Як бачимо німецькі підприємці розглядають Україну як вигідне місце розміщення виробництва з подальшим експортом продукції до інших країн. Узагалі експортна експансія до інших, крім РФ, країн є надзвичайно важливою для України, особливо у 2016 р. У цьому контексті слід звернути увагу на такі важливі події у зовнішньоекономічній сфері, як збереження режиму вільної торгівлі між Україною та Казахстаном, який як і Росія є членом Митного союзу, або ж реалізація планів відкриття нових торгових представництв України за кордоном.

Зовнішні ринки зберігатимуть своє значення для розвитку української економіки у 2016 р. Це пов'язано з відносно обмеженими можливостями зростання попиту, насамперед споживчого, на внутрішньому ринку. Адже, як справедливо наголошує багато експертів, темпи зростання соціальних стандартів (номінальної заробітної плати, прожиткового мінімуму тощо) в Україні у 2016 р. співпадають із передбаченим державним бюджетом темпами інфляції. Тому й розраховувати на значне зростання попиту з боку громадян, чиї доходи формуються за рахунок виплат з державного та місцевих бюджетів у 2016 р. не варто. Споживчий попит цього року в Україні може зростати насамперед завдяки тим громадянам, що отримують доходи з небюджетних джерел. Хоча, на думку деяких експертів, російське продовольче ембарго, наприклад, може сприяти зростанню пропозиції вітчизняного продовольства на внутрішньому ринку. Це, у свою чергу, може викликати деяке зниження цін на продовольство, а отже і збільшення обсягів споживання деяких продовольчих товарів, наприклад м'ясо-молочних, в

Україні.

Традиційно доволі багато уваги експертів привертають фінансово-економічні аспекти розвитку ситуації в Україні у 2016 р. Так, економіст Інституту економічних досліджень та політичних консультацій В. Кравчук вважає, що «експортні ціни на українські товари не будуть падати, але навряд чи й зростатимуть. Отже, експортна виручка мало зміниться. Водночас певною мірою зросте імпорт, але незначно, бо підвищення доходів відбувається на рівні інфляції. Зниження імпортних ставок на ввезення товарів з ЄС може певною мірою стимулювати імпорт і опосередковано – спонукати здешевлення гривні. Але якою мірою – спрогнозувати важко».

Водночас виконавчий директор Центру соціально-економічних досліджень «CASE Україна» Д. Боярчук вважає, що найімовірніше, гривня поступово знецінюватиметься впродовж 2016 р., не викликаючи, однак, «валютного шоку» на ринку. «Ситуація з торговельним балансом непогана: його дефіцит є невеликим, і у новому році він зросте незначно. У 2016 р. буде зростати експорт до ЄС, а до Росії – падати, тобто в підсумку обсяг експорту не зміниться. Однак потроху зростатиме імпорт. Певне збільшення доходів громадян призведе до того, що українці почнуть агресивніше витратити кошти, причому більш ніж половину вартості покупок становитимуть імпортні товари. У результаті дефіцит платіжного балансу поступово тиснутиме на гривню і вона повільно “худнутиме”: курс долара зміцнюватиметься приблизно на одну гривню за квартал». Ситуація з фінансовим рахунком теж мала би бути непоганою, якщо США та інші донори виконають свої наміри викупити українські облігації, а МВФ, Світовий банк та ЄБРР продовжать співпрацю з Україною, очікує Д. Боярчук. «Основний сценарій: валютних шоків не буде, буде повільне здешевлення гривні. Оскільки внутрішніх умов для зростання ще не створено, а зовнішніх – немає, Росія поволі опускається на дно і частково тягне за собою інші країни в регіоні», – пояснює аналітик.

Зі свого боку, директор департаменту монетарної політики та економічного аналізу Національного банку України С. Ніколайчук закликає не переоцінювати вплив на курс гривні платіжного балансу України, і, зокрема, динаміки імпорту та експорту. Він наголошує, що не бачить передумов для різких коливань на валютному ринку в 2016 р. З початку 2015 р. НБУ виступає за гнучкий курс гривні, який, на думку регулятора, сприяє відновленню економіки та зберігає золотовалютні резерви.

А на важливості співпраці з міжнародними фінансовими донорами як на потужному чиннику впливу на позиції гривні наголошує виконавчий директор Міжнародного фонду Блейзера в Україні О. Устенко. На його думку, стабільність української валюти гривні у 2016 р. залежатиме також від якості реформ, від динаміки експорту та від ситуації в зоні бойових дій. «Якщо триватимуть активні реформи – матимемо поліпшення інвестиційного клімату. За рахунок цього можемо очікувати припливу іноземних інвестицій. Якщо це відбудеться – відбуватиметься не просто стабілізація, а й можливо навіть укріплення гривні. Друга група факторів стосується експорту. Якщо не

буде глобального падіння цін на українську експортну групу товарів, можна очікувати збільшення експорту і як наслідок – укріплення гривні. Негативний вплив можуть мати млявість у проведенні реформ, внутрішньополітичні негаразди та суперечності, а також загострення українсько-російського військового конфлікту. І в найгіршому випадку – припинення співпраці з МВФ. Останній чинник може спонукати найбільші девальваційні очікування», – О. Устенко. Причому за сприятливих умов обмінний курс української національної валюти у 2016 р. може становити менше 25 грн./дол., тоді як за несприятливих умов може впасти нижче позначки 30 грн./дол.

Узагалі-то, і незалежні експерти, і урядовці визнають надзвичайну важливість зовнішнього фінансування для зростання української економіки за умов, що склалися. Як заявив прем'єр А. Яценюк на прес-конференції за підсумками 2015 р., Україна розраховує отримати близько 10 млрд дол. кредитів від міжнародних фінансових організацій у 2016 р. За його словами, у цей обсяг входять кредити МВФ і пов'язані з ним кредити Світового банку та країн «Великої сімки». Раніше у НБУ повідомили, що очікують надходження у 2016 р. 8,87 млрд дол. зовнішнього фінансування порівняно з більш ніж 11 млрд дол. у 2015 р. Зокрема, Україна розраховує на отримання 4,58 млрд дол. від Міжнародного валютного фонду, 1,55 млрд дол. – від Європейського Союзу, 1 млрд дол. – від США, 0,21 млрд дол. – від Світового банку і 1,53 млрд дол. – з інших джерел.

А Міністерство економічного розвитку і торгівлі України у 2016 р. планує залучити 5 млрд дол. прямих іноземних інвестицій. Про це заявив міністр економічного розвитку і торгівлі А. Абрамівчус 9 грудня минулого року під час публічного звіту членів уряду економічного блоку щодо виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України. Причому надходження прямих іноземних інвестицій в Україну, як і інших форм зовнішнього фінансування, сприятиме поліпшенню платіжного балансу України, зміцненню гривні та послабленню інфляції.

Загалом проведений вище аналіз показав надзвичайну складність нинішньої соціально-економічної ситуації в Україні, що й обумовило істотну неоднозначність прогнозів розвитку вітчизняної економіки у 2016 р. Дуже вірогідно, що за результатами господарської діяльності у I кварталі поточного року, а може – й раніше, державний бюджет на 2016 р. та прогнози розвитку економіки України в цілому доведеться доволі суттєво коригувати *(При підготовці цієї роботи були використані такі джерела інформації: Верховна Рада України. Офіційний веб-портал (<http://rada.gov.ua>); Національний банк України. Офіційне інтернет-представництво (<http://www.bank.gov.ua>); Дзеркало тижня. – 2015. – № 50; Західна інформаційна корпорація (<http://zik.ua>). – 2015. – 9.12; 2016. – 4–10.01; Левий берег (<http://lb.ua>). – 2015. – 23, 29–31.12; 2016. – 1, 2, 10.01; Мінпром (<http://minprom.ua>). – 2015. – 25, 29.12; 2016. – 3, 7, 8.01; Український Медіа Холдинг (<http://forbes.net.ua>). – 2015. – 4.12; Четверта влада*

ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА

У Верховній Раді відбулася нарада на тему: «Основні напрями децентралізації влади в Україні в 2016 році».

У нараді взяли участь представники Адміністрації Президента України, Кабінету Міністрів, представники профільних комітетів, всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування, експерти.

Голова Верховної Ради України В. Гройсман, відкриваючи нараду, сказав про те, що на початку року потрібно визначити подальші кроки щодо проведення децентралізації в Україні. За його словами, «це – надзвичайно системна реформа, яка має проводитися постійно і люди мають відчувати, що в конкретному селі, місті, районі, області можна вирішити нагальні соціальні питання, які сьогодні їх хвилюють. Це є системна реформа і її потрібно достатньо послідовно впроваджувати. І дуже важливо, щоб на цьому шляху органи місцевого самоврядування відчували свою відповідальність, а люди відчували достатньо конкретні кроки, які змінюють у кращий бік їхнє життя», – підкреслив В. Гройсман.

Голова Верховної Ради зазначив, що влада у 2016 р. має сконцентрувати зусилля на підтримці об'єднаних територіальних громад. За його словами, об'єднані територіальні громади отримають кращі умови та можливості для подальшого розвитку.

В. Гройсман також зазначив, що в країні необхідно чітко розподілити повноваження та відповідальність на різних рівнях – громад, міста, району, області, зокрема, у сфері освіти та охорони здоров'я. За його словами, потрібно врегулювати всі повноваження, врегулювати всі відповідальності та побудувати якісну взаємодію.

Голова Верховної Ради зазначив, що ключовим питанням у сфері децентралізації є спроможність органів місцевого самоврядування. «Якщо ми передаємо повноваження, ми маємо бути впевнені, що ці повноваження будуть виконані і якісно вплинуть на життя людей», – зазначив він.

В. Гройсман наголосив на тому, що необхідно навчати місцеві громади ефективно управляти власними ресурсами, зокрема, організовуючи курси підвищення кваліфікації, надаючи методичну та юридичну допомогу тощо.

Голова Верховної Ради, завершуючи виступ, висловив сподівання, що результатом наради стане операційний план на 2016 р. з чіткими термінами та відповідальністю, що дасть змогу забезпечити «ефективне провадження в подальшому децентралізації, яка є абсолютно європейською, і такою, що може змінити нашу країну в бік підвищення рівня життя людей».

Перший віце-прем'єр-міністр, міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства Г. Зубко зазначив, що

прийняття Державного бюджету на 2016 р. дало можливість по-іншому подивитися на децентралізацію. За його словами, уже 159 громад без району, без області отримали можливість проведення бюджетних розрахунків. Усі кошти йдуть саме на регіональний розвиток, що дає можливість економічного зростання.

«Бюджетна децентралізація розпочалася в 2015 р. На сьогодні регіональний розвиток дасть змогу для економічного зростання країни, децентралізація сприятиме економічному зростанню країни, розвитку середнього бізнесу. Усі стандарти, які ми маємо ухвалити, стосуються забезпечення якості життя громад, залученню інвестицій», – зазначив він, наголосивши на необхідності об'єднати зусилля всіх гілок влади для успішного проведення реформи.

Перший заступник глави Адміністрації Президента України В. Ковальчук зазначив, що Президент України приділяє велику увагу децентралізації влади. За його словами, для її успішного впровадження потрібно прийняти необхідні закони, зокрема, про адміністративно-територіальний устрій, про префектів, нову редакцію закону про місцеве самоврядування. В. Ковальчук наголосив на проблемах, які виникли під час реалізації Закону «Про об'єднанні територіальні громади».

Він також зазначив, що Адміністрація Президента України братиме активну участь у цій роботі.

Заступник Голови Верховної Ради України О. Сироїд у виступі сказала, що прозорість є запорукою бюджетної децентралізації. О. Сироїд звернула увагу на те, що на сьогодні люди на місцях не знають як використати кошти, отримані об'єднаними громадами отримали. Вона зазначила, що уряд повинен навчити людей на місцях, як правильно розпоряджатися цими коштами.

Представники всеукраїнських асоціацій місцевого самоврядування підтримали проведення децентралізації. У виступах зверталася увага на проблеми, які почали виникати, зокрема, стосовно забезпечення фінансування проїзду пільгових категорій населення та реформування професійно-технічної освіти, передачі майна професійно-технічних училищ на відповідний рівень. Представники всеукраїнських асоціацій повідомили, що своїм завданням на поточний рік вони визначили створення бюджетного симулятора та проведення реформи на місцевому рівні.

Голова Верховної Ради України, підсумовуючи обговорення, дав доручення Апарату Верховної Ради спільно з представниками уряду та відповідних міністерств вивчити проблемні питання та підготувати пропозиції для плану проведення децентралізації на 2016 р.

В. Гройсман також запропонував провести наступну нараду з питань децентралізації в лютому поточного року, залучивши до участі представників Міністерства охорони здоров'я (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://iportal.rada.gov.ua>). – 2016. – 14.01*).

В. Гройсман назвав основні завдання щодо реформи децентралізації на 2016 р.

Підтримка об'єднання громад, підвищення їхньої спроможності, передача повноваження на місця та розвиток місцевої демократії – основні завдання, які мають бути здійснені у 2016 р. задля подальшого провадження децентралізації в Україні. Про це заявив Голова Верховної Ради України В. Гройсман, відкриваючи нараду «Основні напрями децентралізації влади в Україні в 2016 році» у четвер.

Об'єднання територіальних громад

Влада у 2016 р. має сконцентрувати зусилля щодо підтримки об'єднаних територіальних громад, зазначив В. Гройсман. «Маємо показати успіх управління на базовому рівні», – заявив керівник парламенту.

За його словами, об'єднані територіальні громади отримають кращі умови та можливості для подальшого розвитку.

Розподіл повноважень

Крім того, за словами В. Гройсмана, у країні необхідно чітко розподілити повноваження та відповідальність на різних рівнях – громад, міста, району, області, зокрема у сфері освіти та охорони здоров'я. «Якщо ми хочемо досягнути якості, то маємо чітко розуміти, хто за це відповідає у нашій країні», – наголосив він.

Керівник парламенту наголосив, що оптимізація видатків у різних сферах, передбачена Державним бюджетом на 2016 р., не має йти на їхню шкоду та заважати здійсненню управління місцевими громадами.

«Ми повинні врегулювати всі повноваження, врегулювати всі відповідальності та побудували якісну взаємодію. Я розраховую на те, що ми зможемо це зробити», – підкреслив Голова Верховної Ради.

Підвищення спроможності органів місцевого самоврядування

Ще одне ключове питання у сфері децентралізації, за словами В. Гройсмана, є спроможність органів місцевого самоврядування. «Якщо ми передаємо повноваження, ми маємо бути впевнені, що ці повноваження будуть виконані та якісно вплинуть на життя людей», – зазначив він.

Керівник парламенту наголосив, що необхідно навчати місцеві громади ефективно управляти власними ресурсами, зокрема організовуючи курси підвищення кваліфікації, надаючи методичну та юридичну допомогу та ін.

Голова парламенту також закликав оперативно вирішити питання щодо прийняття Закону про місцеве самоврядування.

Місцева демократія

Нарешті, важливе значення щодо реформи децентралізації в Україні має розвиток місцевої демократії. Це питання здатне забезпечити відповідальність органів місцевої влади як перед державою, так і громадою, зазначив Голова Верховної Ради. «Механізм місцевої демократії, можливості впливу громадян на свою владу має залишатися в полі нашої уваги і прийняття конкретних відповідних рішень», – наголосив В. Гройсман.

«Спроможність, повноваження, подальша передача, і відповідальність,

розвиток місцевої демократії – це мають бути три ключові завдання, які дозволять нам змінити ситуацію в кращий бік. Найкраща наша орієнтація – це успіх», – наголосив Голова Верховної Ради.

Підсумовуючи, Голова Верховної Ради висловив сподівання, що результатом обговорення під час наради стане операційний план на 2016 р. з чіткими термінами та відповідальністю, що дасть змогу забезпечити «ефективне провадження в подальшому децентралізації, яка є абсолютно європейською, і такою, що може змінити нашу країну в бік підвищення рівня життя людей» (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://iportal.rada.gov.ua>). – 2016. – 14.01).

Прийняття змін до Конституції України у частині децентралізації відповідає національним інтересам України і необхідно зробити все, щоб не втрати шанс забезпечити незворотність децентралізації у країні. Про це заявив Голова Верховної Ради України В. Гройсман, відкриваючи нараду «Основні напрями децентралізації влади в Україні в 2016 році» у четвер.

«Децентралізація – це ефективність, відкритість, прозорість, це врешті-решт можливість дати гроші туди, де цього найбільше потребують. І для цього нам потрібна Конституція в частині децентралізації», – заявив В. Гройсман. Він нагадав, що у Державному бюджеті України на 2016 р. вдалося відстояти фінансову децентралізацію, усупереч запропонованим у Проекті положенням, що руйнували її систему. Прийняття відповідних змін до Конституції унеможливить повторення подібної ситуації та згортання фінансової децентралізації у майбутньому, наголосив голова парламенту.

За його словами, наразі у парламенті тривають консультації щодо внесення змін до Конституції. «Маю надію, що ті, від кого це залежить, приймуть на себе персональну відповідальність і рішення, як будуть діяти під час голосування за відповідні зміни до Конституції», – зазначив очільник Верховної Ради. Він наголосив, що впевнений, що рішення буде знайдено: «Я вірю, що національний інтерес переможе, що ми зможемо забезпечити незворотну децентралізацію у нашій країні».

В. Гройсман також запевнив, що продовжить боротися за децентралізацію в країні, незважаючи на спротив. «Я абсолютно відданий цій ідеї, буду за неї боротися, знаю точно, що ми не зійдемо з цього шляху», – запевнив він (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://iportal.rada.gov.ua>). – 2016. – 14.01).

Депутатская коалиция в Верховной Раде обсуждает вопрос смены ряда министров в правительстве А. Яценюка. Об этом спикер парламента В. Гройсман заявил в воскресенье, 17 января, в интервью телеканалу Еспресо TV (<http://korrespondent.net/ukraine/politics/3616500-koalytsyia-obsuzhdaet-vopros-smeny-mynystrov-hroisman>).

«Консультации эти идут, и есть, по моему глубокому убеждению, ряд

министров, к которым есть вопросы с точки зрения их профессиональности и отдачи тому делу, на которое их делегировали, в том числе и в украинском парламенте», – сказал он. В. Гройсман отметил, что по итогам этих консультаций и наработки предложений «такие изменения (в правительстве) будут очевидными, они произойдут». При этом спикер подчеркнул, что смена министров не должна быть самоцелью для депутатов. «Цель должна заключаться в том, что те, кто придет на смену, должны быть достаточно профессиональными и иметь свой взгляд на то, что они будут делать на своем ответственном участке для того, чтобы ситуацию в Украине изменить», – сказал В. Гройсман (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2016. – 18.01).

Ухвалення та реалізація змін до Конституції України в частині децентралізації забезпечить економічний розвиток країни та створення нових робочих місць. Про це заявив Голова Верховної Ради України В. Гройсман в інтерв'ю телеканалу Еспресо TV.

«Ці зміни до Конституції дозволять нам створювати нормальні, якісні робочі місця, вирішувати нагальні проблеми. Змінити ситуацію в охороні здоров'я, в освіті, у багатьох інших речах. От що хочуть сьогодні від нас отримати люди. І базова позиція – це зміни до Конституції», – заявив він.

За його словами, завдяки реформі децентралізації на місця будуть передані повноваження, що забезпечать ефективне управління органів місцевого самоврядування. «Це абсолютно нова система управління країною, яка базується не на тому, що людьми керують зверху, а на тому, що люди самі розуміють, унизу, які є проблеми, знають, як їх можливо вирішувати», – зазначив В. Гройсман.

Голова парламенту нагадав, що вже зараз органи місцевого самоврядування отримали ресурси на виконання завдань завдяки фінансовій децентралізації, яку вдалося відстояти у Державному бюджеті України на 2016 р. За його словами, ці кошти потрібно інвестувати у створення нових робочих місць і підтримку малого та середнього бізнесу.

«Важливо, щоби ми, маючи децентралізацію в дії, почали предметно займатись економікою, створенням нових робочих місць. Це є дуже важливо, оскільки розвиток місцевої економіки якісно позначиться на відновленні економічного потенціалу України», – заявив він.

Разом з тим водночас зі збільшенням ресурсів на виконання завдань має також зростати професійний рівень місцевої влади та здатність їх якісно використовувати, зауважив В. Гройсман. «Зараз мають бути підвищені і вимоги до місцевого самоврядування, у першу чергу, з боку самої громади», – переконаний він.

Голова Верховної Ради нагадав, що консультації щодо змін до Конституції у частині децентралізації тривають і висловив сподівання, що політичні сили підтримають відповідні рішення.

«Ми маємо створювати всі умови, які дозволяють нам стверджувати

нашу державність, відновлювати і розвивати демократію в нашій країні, і відроджувати економічний потенціал. А це зробити без місцевого самоврядування, без активності людей неможливо. Тому ця Конституція – це відповідь на чітке розмежування між нашим минулим і майбутнім», – наголосив він (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2016. – 17.01).

Протягом тижня народні депутати працювали у комітетах, фракціях і комісіях, взяли участь у ряді заходів.

Керівники парламентських комітетів 14 січня взяли участь у нараді на тему: «Основні напрями децентралізації влади в Україні в 2016 році», під час якої були обговорені проблемні питання проведення децентралізації у 2016 р.

Під час наради визначено основні завдання, які мають бути здійснені у 2016 р. для подальшого провадження децентралізації в Україні – підтримка об'єднання громад, підвищення їхньої спроможності, передача повноваження на місця та розвиток місцевої демократії.

Ряд комітетів провели засідання та робочі наради.

Комітет з питань запобігання і протидії корупції обговорив деякі питання впровадження законодавства щодо введення системи електронного декларування як нового важелю фінансового контролю державних службовців.

За результатами попереднього обговорення Комітет підтримав прийняття проекту закону «Про внесення змін до Закону “Про запобігання корупції” (щодо роботи електронної системи подання та оприлюднення декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування)» № 3755 за умови ухвалення остаточного рішення з цього питання на засіданні Комітету 26 січня поточного року.

Комітет з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування заслухав інформацію голови підкомітету з питань регіональної політики, місцевих бюджетів і комунальної власності А. Реки щодо моніторингу реалізації Закону «Про співробітництво територіальних громад».

Комітет ознайомить із звітом усі зацікавлені органи державної влади та органи місцевого самоврядування, а також продовжить моніторинг реалізації Закону «Про співробітництво територіальних громад».

Голова Комітету з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи М. Томенко за результатами робочої наради щодо плану законотворчої діяльності на поточний рік визначив п'ять головних екологічних пріоритетів – забезпечення законодавчої бази для належного соціального захисту цієї категорії населення; остаточне ухвалення законопроекту про видобування та реалізацію бурштину; запровадження мораторію на промисловий вилов риби на деяких рибогосподарських водних об'єктах України; погодження єдиного законопроекту щодо побутових відходів і вдосконалення державного

регулювання поводження з відходами; підготовка ряду законопроектів, пов'язаних з відновленням системи екологічного контролю відповідно до європейських норм і стандартів за промисловим виробництвом і будівництвом.

Голова Комітету з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи М. Томенко взяв участь у засіданні Оргкомітету з підготовки та проведення заходів, пов'язаних з 30-ми роковинами Чорнобильської катастрофи.

М. Томенко за підсумками проведеної в Комітеті 13 січня наради заявив, що вважає неприпустимим передачу Державного агентства водних ресурсів України під управління Міністерства аграрної політики та продовольства.

Комітет ухвалив рішення повторно звернутися до Прем'єр-міністра та Президента України та наголосити на неприпустимості реалізації таких планів через створення загрози для інших галузей економіки та життєдіяльності держави.

У Комітеті з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин відбулася робоча нарада стосовно підготовки до проведення парламентських слухань щодо стану дотримання прав внутрішньо переміщених осіб і громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території України та на території, не контрольованій українською владою в зоні проведення антитерористичної операції.

«Ці парламентські слухання допоможуть підвищити обізнаність суспільства щодо цієї проблематики та є можливістю для людей, яких це безпосередньо стосується, виступити з парламентської трибуни, розповісти про те, що їх турбує, та бути почутими без посередників», – наголосив голова Комітету Г. Немиря.

У Комітеті з питань свободи слова та інформаційної політики відбулося робоче засідання з питань перспективного планування законопроектної роботи.

Члени Комітету проаналізували стан поточного регулювання інформаційної сфери та визначили пріоритети на найближчу перспективу.

У парламентських комітетах протягом тижня тривала робота над звітами та планами роботи на 2016 р. (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2016. – 16.01*).

Працівники Апарату Верховної Ради ознайомилися в Європейському парламенті з кращими практиками комунікацій та кадрового забезпечення.

На виконання Меморандуму про взаєморозумінню між Верховною Радою України та Європейським парламентом про спільні рамки парламентської підтримки та підвищення інституційної спроможності співробітники Апарату Верховної Ради України 12–14 січня 2016 р. відвідали Брюссель, де ознайомилися з сучасними практиками, які використовуються в Європейському парламенті в напрямках комунікацій та кадрового

забезпечення.

Комунікаційний блок програми передбачав ознайомлення зі структурою Департаменту комунікацій Європарламенту, розподілом функцій, вивчення напрямів і особливостей роботи, вивчення успішних практик комунікацій з різними цільовими аудиторіями за допомогою різних засобів і платформ. Зокрема, представники українського парламенту могли ознайомитися з особливостями роботи аудіовізуального, моніторингового, пресового підрозділів, підрозділу по роботі у соцмережах, а також сервісу, що забезпечує організацію візитів до Європарламенту відвідувачів з країн-членів Європейського Союзу.

У рамках «“кадрового блоку” програми» учасники ознайомилися зі структурою Європейського парламенту, категоріями та функціональними групами працівників, принципами відбору, набору та оцінки посадових осіб і парламентських помічників та іншими питаннями управління кадрами.

Візит відбувся за рекомендацією «Місії з оцінки потреб» экс-президента Європарламенту П. Кокса, яка завершує підготовку звіту та дорожньої карти інституційної реформи ВР (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://iportal.rada.gov.ua>).* – 2016. – 18.01).

У Комітеті Верховної Ради України з питань охорони здоров'я завершується робота над проектом закону «Про лікарські засоби» (доопрацьована редакція).

Законопроект розробляється на базі відповідних альтернативних законопроектів народних депутатів України – членів Комітету А. Шипка № 2162 та О. Мусія № 2162-1, в основу яких було покладено вимоги «Кодексу спільноти відносно лікарських препаратів, призначених для споживання людьми», затвердженого Директивою 2001/83/ЄС Європейського парламенту та Ради від 6 листопада 2001 р.

Проект Комітету об'єднав позитивні напрацювання авторів цих законопроектів, спрямовані на запровадження в Україні європейських принципів і стандартів у правовому регулюванні питання обігу лікарських засобів з метою забезпечення доступності всіх верств населення до безпечних, ефективних та якісних ліків, доступу високоякісних лікарських засобів на ринок України, законодавчого підґрунтя для нормальної конкуренції серед суб'єктів господарювання та зменшення адміністративного тиску на операторів фармацевтичного ринку, а також зниження вартості лікарських засобів.

При підготовці законопроекту Комітетом враховано пропозиції та зауваження народних депутатів України – членів Комітету, Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України та громадськості.

На думку Комітету, прийняття такого закону дасть змогу підвищити рівень захисту здоров'я та інтересів споживачів; удосконалити систему контролю якості лікарських засобів з урахуванням вимог законодавства ЄС

та мінімізувати негативні наслідки необґрунтованого державного втручання у сферу виробництва та обігу лікарських засобів; урегулювати відносини між органами виконавчої влади, операторами фармацевтичного ринку та споживачами лікарських засобів і визначити порядок забезпечення якості лікарських засобів, що виробляються, імпортуються та перебувають в обігу; знизити рівень корупції під час введення на ринок та обігу лікарських засобів; підвищити доступність безпечних, ефективних та якісних лікарських засобів на ринок України тощо (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://iportal.rada.gov.ua>). – 2016. – 18.01*).

Відбулося засідання Комітету з питань запобігання та протидії корупції.

Під час засідання народні депутати обговорили деякі питання впровадження законодавства щодо введення системи електронного декларування як нового важелю фінансового контролю державних службовців.

У засіданні 14 січня брали участь перший заступник голови Комітету з питань бюджету В. Амельченко, менеджер сектору протидії корупції Представництва ЄС в Україні М. Стогова, експерт з антикорупційних питань Д. Котляр, керівник проекту «Прозорість та доброчесність» публічного сектору Програми розвитку ООН І. Пресняков, а також представники антикорупційних громадських організацій.

Члени Комітету порушили питання визначення конкретної дати, з якої повинна запрацювати система електронного декларування в Національному агентстві з питань запобігання корупції.

Як зазначив Голова Комітету Є. Соболев відкриваючи засідання, «буде дуже добре, якщо Комітет розгляне не тільки ту проблему, яка була сформована при голосуванні за бюджет, але й всі завдання, які ми, як парламентський комітет, маємо контролювати впродовж цього року».

Є. Соболев також наголосив, що «насправді ми жертви саботажу, який був з боку уряду щодо створення Національного агентства з питань запобігання корупції... Якби уряд мав реальне бажання запустити Національне агентство з питань запобігання корупції, за минулий рік усе це можна було зробити і сьогодні воно чудово працювало б і ніяких проблем не було».

За результатами попереднього обговорення Комітет підтримав прийняття законопроекту про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» (щодо роботи електронної системи подання та оприлюднення декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування) № 3755 за умови ухвалення остаточного рішення з цього питання на засіданні Комітету 26 січня поточного року (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://iportal.rada.gov.ua>). – 2016. – 14.01*).

Комітет з питань національної безпеки і оборони підбив підсумки роботи у 2015 р.

Комітет у минулому році провів 34 засідання, під час яких було розглянуто 172 законопроекти та 12 постанов.

Комітетом протягом минулого року підготовлено та подано на розгляд Верховної Ради:

- у першому читанні – 31 законопроект;
- у повторному першому читанні – 2 законопроекти;
- з пропозиціями Президента України – 3 законопроекти;
- у другому читанні – 2 законопроекти.

Усього на розгляді у Комітеті знаходиться 44 законопроекти, з яких Комітет визначений головним виконавцем.

За поданням Комітету прийнято 37 законів України.

Верховною Радою було схвалено:

– 25 грудня 2015 р. рішення Президента України про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України у 2016 р. для участі у багатонаціональних навчаннях (допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України у 2016 р. для участі у багатонаціональному навчанні з підготовки підрозділів збройних сил, багатонаціональному навчанні «Кленова арка-2016», українсько-американському навчанні «Сі Бриз-2016», українсько-американському навчанні «Репід Трайдент-2016»).

– 12 листопада 2015 р. рішення Президента України про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України для участі у багатонаціональному навчанні (допуск підрозділів збройних сил Сполучених Штатів Америки, інших держав-членів НАТО та держав-учасниць програми «Партнерство заради миру» на територію України у листопаді – грудні 2015 р. для участі у багатонаціональному навчанні з підготовки підрозділів збройних сил);

– 17 березня 2015 р. рішення Президента України про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України у 2015 р. для участі у багатонаціональних навчаннях (допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України у 2015 р. для участі в українсько-американському навчанні «Фіарлес Гардіан-2015», українсько-американському навчанні «Сі Бриз-2015», українсько-американському навчанні «Сейбер Гардіан/Репід Трайдент-2015», українсько-польському навчанні авіаційних підрозділів «Безпечне небо-2015», українсько-польському навчанні підрозділів військової поліції «Правопорядок-2015»).

Комітетом було напрацьовано розділ II «Реформа системи національної безпеки та оборони» Плану законодавчого забезпечення реформ в Україні.

Як повідомили Інформаційному управлінню у секретаріаті Комітету, станом на 12 січня 2016 р. на розгляді у Комітеті знаходяться 302 законопроекти, з 119 законопроектів Комітет визначений головним виконавцем (***Офіційний портал Верховної Ради України (<http://iportal.rada.gov.ua>). – 2016. – 15.01.***

Комітет у закордонних справах минулого року продовжував активно розвивати міжпарламентське співробітництво.

Відповідно до предметів відання та за дорученням керівництва Верховної Ради Комітет разом з парламентськими фракціями сформував склади постійних делегацій Верховної Ради у парламентських асамблеях Ради Європи, Організації з безпеки та співробітництва в Європі, Організації Чорноморського економічного співробітництва, ГУАМ, НАТО та ін.

Члени Комітету активно працюють практично в усіх постійних делегаціях Верховної Ради України у цих організаціях: ПАРЄ (І. Ар'єв – голова Постійної делегації, В. Вовк, Ю. Львовичкіна, І. Гузь, С. Заліщук), ПА ОБСЄ (Г. Гопко, О. Присяжнюк – заступник Голови Постійної делегації), ПА НАТО (І. Климпуш-Цинцадзе – голова Постійної делегації, Б. Тарасюк, С. Ларін), Виконавчий комітет Національної парламентської групи України у Міжпарламентському Союзі (Г. Гопко – заступник Голови Виконавчого комітету).

Завдяки активній роботі членів Постійної делегації Верховної Ради України у ПАРЄ після початку агресивних дій Російської Федерації проти України вдалося домогтися жорсткої реакції ПАРЄ, що було відображено у декількох резолюціях Асамблеї (Резолюція 1974 (2014)). Асамблея суворо засудила порушення українського суверенітету та територіальної цілісності Російською Федерацією та акцентувала увагу на неприпустимості таких дій з боку держави-учасниці Ради Європи (Резолюція 1988 (2014)).

Українські народні депутати працювали на двосторонньому рівні з іноземними колегами – парламентарями з країн-членів Ради Європи. З урахуванням тривлої агресії Росії проти України, у рамках січної сесії ПА РЄ було прийнято рішення продовжити до кінця 2016 р. введені Асамблеєю у минулому році санкції щодо російської делегації – призупинення до кінця 2016 р. прав делегації РФ на голосування, на представництво в Бюро Асамблеї, Президентському комітеті, Постійному комітеті, на участь у місіях із спостереження за виборами.

У рамках червневої сесії 2015 р. Асамблея ухвалила Резолюцію щодо осіб, зниклих під час конфлікту в Україні. Україну закликали створити спеціалізований урядовий орган, доручивши йому координацію роботи всіх державних і неурядових організацій, що працюють у проблематиці зниклих безвісти осіб; розробити механізм державної компенсації та підтримки сім'ям зниклих безвісти осіб і забезпечити, щоб ці сім'ї були проінформовані про існування цього механізму. Важливо вказати на те, що в тексті Резолюції з'явилося визнання того, що конфлікт в Україні насправді є російською агресією, а щодо Криму впроваджено термін «окупований». Резолюцію підтримала переважна більшість присутніх, проти проголосував лише німець-комуніст А. Гунько. За було віддано 54 голоси. Поправка про те, що Росія є країною-агресором, отримала 48 голосів за і сім – проти.

Постійна делегація Верховної Ради у ПА ОБСЄ, сформована з народних депутатів восьмого скликання, проводить серйозну та важливу роботу у

рамках ОБСЄ, спрямовану на захист інтересів України. Так, нашій делегації вдалося подолати проросійське лобі у цій впливовій міжнародній інституції та домогтися під час щорічної сесії ПА ОБСЄ в Гельсінкі в липні 2015 р. прийняття двох резолюцій: «Продовження очевидних грубих і не виправлених порушень Російською Федерацією міжнародних норм і принципів ОБСЄ», у якій було закріплено визнання факту, що дії Росії в Автономній Республіці Крим і Севастополі, а також в окремих районах Донецької та Луганської областей України є актами військової агресії проти України; «Викрадені і незаконно утримувані громадяни України на території Російської Федерації», у якій міститься заклик до Російської Федерації негайно звільнити народного депутата України Н. Савченко та інших громадян України, які незаконно утримуються на території Росії.

Комітет активно займався розбудовою організаційної структури двостороннього міжпарламентського співробітництва. Під егідою Комітету створено 69 депутатських груп з міжпарламентських зв'язків з парламентами зарубіжних країн, одним з головних напрямів роботи яких є визначення та узгодження зі своїми іноземними колегами пріоритетів розвитку договірно-правових відносин України з відповідними країнами, а також залучення зарубіжного досвіду для розвитку вітчизняного законодавства.

У рамках міжпарламентського обміну керівництвом Комітету було проведено шість прийомів делегацій комітетів іноземних парламентів, що опікуються питаннями зовнішніх відносин, зокрема, представників парламентів Грузії, Румунії, Угорщини, Литви, Франції, Великобританії тощо.

Також було проведено понад 350 протокольних зустрічей керівництва Комітету з іноземними парламентськими делегаціями, послами, представниками різних зарубіжних інституцій. Під час цих зустрічей обговорено перспективи співпраці, спрямованої на підтримку розвитку співробітництва на економічному, фінансовому та політичному рівнях, а також питання створення та діяльності депутатських груп Верховної Ради з міжпарламентських зв'язків з відповідними країнами.

Проведенню такої роботи сприяли налагоджені контакти Комітету та його секретаріату з підрозділами МЗС України з метою координації дій з питань забезпечення взаємодії Верховної Ради з парламентами зарубіжних країн і міжнародними організаціями, у яких функціонує парламентський вимір (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2016. – 16.01).

Протягом минулого року Комітет з питань правової політики та правосуддя опрацював 3390 звернень громадян.

Упродовж січня – грудня 2015 р., як показують статистичні дані, до Комітету надійшло 3390 звернень громадян. Серед них переважну частину становили заяви та скарги від пенсіонерів – 667 звернень, або 19,7 % від їхньої загальної кількості. Водночас до Голови Комітету звернулося

192 особи, що позбавлені волі та особи воля яких обмежена, 111 – безробітних, 87 – підприємців, 31 – державних службовців, 27 – працівників бюджетної сфери та інших категорій громадян. Серед частки соціально незахищених категорій заявників переважали звернення від пенсіонерів та інвалідів I–III груп.

Від загальної кількості звернень, що надійшли до секретаріату Комітету впродовж січня – грудня 2015 р. на 1681 звернення, або ~ 50 % дано роз'яснення, 793 звернення, або ~ 23 % були переслані за належністю до органів виконавчої влади, 338 звернення, або ~ 10 % вирішено позитивно.

За результатами розгляду та опрацювання письмових звернень громадян керівництвом Комітету вживалися заходи для пошуку можливих шляхів вирішення питань, порушених у зверненнях та усунення причин, які викликали скарги. У відповідях, підготовлених Комітетом, надавалась вичерпна інформація у межах повноважень Комітету з метою забезпечення належного реагування.

Робота із зверненнями на виконання Закону «Про звернення громадян» у Комітеті є однією з важливих ланок роботи (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2016. – 18.01*).

Група нардепов зареєструвала в Верховній Раді проект закону (№ 3781) о процедуре подготовки проекта новой Конституции Украины.

Согласно сопроводительным документам, законопроектом предложено установить процедуру подготовки и рассмотрения проекта новой Конституции при условии, если за соответствующее решение выступят украинцы на референдуме (<http://korrespondent.net/ukraine/politics/3617000-meni-at-konstytutsyui-predlahaut-cherez-referendum>).

Предусматривается, что разрабатывать такой документ будет орган учредительной власти – Конституционное собрание Украины, который будет избираться на общенациональных выборах.

«Этот закон <...> определяет процедуру инициирования, разработки и утверждения проекта новой Конституции Украины, которая принимается всеукраинским референдумом», – говорится в тексте законопроекта.

Согласно документу, только народ имеет право определять и изменять конституционный строй в Украине, он и имеет право это осуществлять путем всеукраинского референдума.

В проекте закона прописаны этапы подготовки проекта новой Конституции. Этот процесс может начаться по народной инициативе о проведении референдума относительно принятия нового Основного закона. Указ президента о созыве Конституционного собрания является правовым основанием для объявления Центральной избирательной комиссией начала избирательного процесса в Конституционное собрание.

Инициаторы законопроекта – народные депутаты от фракций «Блок Петра Порошенко», «Народний фронт», «Самопоміч», «Батьківщина» и внефракционный С. Тарута. Авторский коллектив состоит из представителей

общественных организаций – «Конституционный конвент», «Украина – это я», Центр политико-правовых реформ, «Украинская стратегия», «Единый украинский призыв», Международный центр перспективных исследований (*Korrespondent.net* (<http://korrespondent.net>)). – 2016. – 18.01).

ВИКОНАВЧА ВЛАДА

20–22 січня 2016 р. Президент України здійснить робочий візит до Швейцарської Конфедерації для участі у Всесвітньому економічному форумі в Давосі.

Планується, що глава Української держави візьме участь у неформальних засіданнях світових економічних лідерів на теми «Імперативи на 2016 рік» та «Боротьба з гібридними загрозами».

Програмою візиту також передбачено проведення Президентом України ряду двосторонніх зустрічей, зокрема з директором-розпорядником МВФ К. Лагард, президентом Міжнародного Комітету Червоного Хреста П. Мауером, прем'єр-міністром Королівства Нідерланди М. Рютте, а також з провідними представниками міжнародних бізнесових та інвестиційних кіл (*Офіційне інтернет-представництво Президента України* (<http://www.president.gov.ua>)). – 2016. – 18.01).

18–19 січня Україну відвідають спеціальні посланці федерального канцлера Німеччини К. Хойсген та президента Франції Ж. Одібер.

Візит відбудеться у розвиток домовленостей, досягнутих під час телефонної розмови Президента України П. Порошенка з федеральним канцлером Німеччини А. Меркель та президентом Франції Ф. Олландом, яка відбулася 13 січня 2016 р.

Під час зустрічей планується обговорення шляхів інтенсифікації виконання мінських домовленостей, зокрема повного припинення вогню з боку бойовиків, відведення Росією важкого озброєння та звільнення всіх заручників (*Офіційне інтернет-представництво Президента України* (<http://www.president.gov.ua>)). – 2016. – 16.01).

Президент П. Порошенко під час прес-конференції зазначив, що боротьба за повернення українського суверенітету над окупованим Росією Кримом залишається на порядку денному, і Україна запропонує створити міжнародний механізм з деокупації півострова.

«Оптимальним форматом для започаткування такого механізму розглядаємо формат “Женева плюс”: за участі наших союзників з ЄС, США, і, можливо, – підписантів Будапештського меморандуму», – сказав П. Порошенко.

Глава держави наголосив, що питання повернення Донбасу та Криму необхідно вирішувати насамперед політико-дипломатичним і міжнародно-правовим шляхом *(Офіційне інтернет-представництво Президента України (<http://www.president.gov.ua>). – 2016. – 14.01)*.

Президент П. Порошенко на першій прес-конференції у 2016 р. заявив, що Україна готова постачати електроенергію в Крим за умови, що в договорі він буде визнаний українським. Глава держави підкреслив: «Ми готові постачати електроенергію, але в український Крим. Хочете – беріть, не хочете – почекаємо позиції повернення українського суверенітету до Криму».

Президент наголосив, що в договорі має бути чітко зафіксовано – «постачання електроенергії підприємству, яке розташоване в АР Крим, Україна». «Ніякої блокади не існує. Існує формат господарських договорів. Ми ніколи не визнаємо анексію Криму, так само як це не визнає весь світ», – зазначив П. Порошенко.

За словами глави держави, інша сторона, прикриваючись опитуванням мешканців Криму, відмовилась укладати договір і припинила постачання електроенергії у перетоковому режимі, як це працювало десятки років. «Ми вважаємо, що це продовження економічної експансії та кроків, які спрямовані на економічну агресію щодо України», – заявив Президент, зазначивши, що така реакція Росії була прогнозованою і Україна підготувалася, збільшивши частину ядерної енергетики у загальному енергетичному балансі та не допустивши віялові відключення.

Президент повідомив, що тема енергопостачання до Криму обговорювалась у «нормандському форматі». Глава держави підкреслив, що в Криму проживають громадяни України, і він робить усе можливе, щоб ніяким чином не ускладнювати їхнє життя *(Офіційне інтернет-представництво Президента України (<http://www.president.gov.ua>). – 2016. – 14.01)*.

Президент П. Порошенко назвав досягнення євроатлантичних та європейських стандартів головним змістом нашої внутрішньої та зовнішньої політики.

Під час прес-конференції Президент повідомив, що найближчим часом направить до Верховної Ради останні законопроекти, які необхідні для запровадження безвізового режиму для українських громадян з країнами Шенгенської зони.

«Дуже важливо, що поїздки до Європейського Союзу без віз нарешті мають стати реальністю вже цього року. Протягом найближчих днів я подам останні першочергові кілька законопроектів, які пришвидшують формальні процедури Євросоюзу і які необхідні для запуску безвізового режиму», – сказав П. Порошенко, зауваживши, що йдеться і про законопроект щодо

запровадження норми про електронне декларування доходів державних службовців.

Глава держави також звернув увагу на необхідність створення привабливих умов для іноземних інвесторів. «Інвестиції – це робочі місця, це є відновлення економічного зростання, це питання добробуту кожного окремого українця. Цього року я нарешті прогноую мільярдні інвестиції в українську економіку», – заявив П. Порошенко.

Європейську інтеграцію Президент також назвав добрим стимулом для боротьби з корупцією. Він наголосив, що цього року нарешті має запрацювати на повну потужність Національне антикорупційне бюро та запущено роботу Національного агентства із запобігання корупції. «Це ще один лакмусовий папірець нашого безвізового режиму», – зауважив Президент (*Офіційне інтернет-представництво Президента України* (<http://www.president.gov.ua>). – 2016. – 14.01).

Президент наголосив на «необхідності запуску в 2016 р. усіх антикорупційних органів». Говорячи на прес-конференції про боротьбу з корупцією, глава держави висловив сподівання на ефективну антикорупційну дію електронного декларування для держчиновників, яке має запрацювати в поточному році, та порівняв роботу антикорупційних органів з народженням дитини. «Для того, щоб дитина народилася, потрібно дев'ять місяців», – сказав Президент і висловив впевненість у тому, що українці зможуть відчутти результати роботи антикорупційних органів у цьому році.

Президент відзначив, що Україна зробила перші кроки по впровадженню нової антикорупційної політики. «Не помічати цього буде неправдою. Кожен може побачити зміни, починаючи від патрульної поліції», – зазначив П. Порошенко та нагадав також, що було звільнено 4000 прокурорів.

Президент також зазначив, що в минулому році були прийняті законодавчі зміни, які значно зменшують ризик корупції у податковій сфері, зокрема спрощення адміністрування податку на додану вартість. Також він нагадав про запровадження нової системи незалежного управління об'єктами державної власності, створення прозорої електронної системи державних закупівель, яка приносить значну економію державних коштів, особливо в системі Міністерства оборони України.

Глава держави закликав журналістів бути більш активними та відповідальними, брати безпосередню участь у процесах реформування державних установ і зменшення в них ризиків корупції. «Давайте спільно допоможемо цій антикорупційній дитині народитися», – підсумував Президент (*Офіційне інтернет-представництво Президента України* (<http://www.president.gov.ua>). – 2016. – 14.01).

Президент України П. Порошенко на своїй першій прес-конференції у

2016 р. підбив підсумки року, що минув, та визначив пріоритети на прийдешній рік. «Усе, що посіяли минулого року, має цьогоріч дати свої сходи, принести перші плоди», – сказав глава держави.

Президент назвав головними завданнями забезпечення миру та повернення України на Донбас. «У 2016 р. має відбутися поновлення українського суверенітету над окупованими територіями в Донецькій та Луганській областях, – сказав П. Порошенко, додавши, – Боротьба за повернення Криму теж залишається першим пріоритетом порядку денного».

«Рік ми прожили, відвоювали і поборолися так, що, нарешті, я можу стверджувати, що ми повністю змінили порядок денний країни», – сказав глава держави.

За словами Президента, якщо в січні 2015 р. на порядку денному стояло питання вижити, то в січні 2016 р. – стоїть питання, як країні стати успішною. «2016-й рік – це рік 25-річчя відновлення нашої Незалежності. Це вік, у якому людина стає зрілою, доволі досвідченою, вік, у якому людина здатна вирішувати всі життєві проблеми. Я з оптимізмом дивлюся вперед, і хотів би цим оптимізмом заохотити кожного з вас, якомога більшу кількість людей», – наголосив П. Порошенко.

Говорячи про перетворення та реформи в державі, Президент звернув увагу на початок роботи на повну потужність Національного антикорупційного бюро та запуск Національного агентства із запобігання корупції.

Президент також зазначив, що очікує вже до літа ухвалення Верховною Радою конституційних змін щодо судової системи, злагодженої роботи коаліції тощо. «Від коаліції очікую спільної командної праці на Україну, неухильного виконання коаліційної угоди, яка була погоджена всіма фракціями, що входять до складу коаліції. Очікую вагомих кадрових змін у Кабінеті Міністрів, які, безумовно, мають посилити його потенціал. Від уряду також очікую забезпечення економічного зростання та переходу від кредитних кисневих подушок до інвестиційної терапії, активізації реформ по усіх напрямках», – сказав глава держави, зауваживши, що найбільш важливими вважає податкову реформу, насамперед у частині адміністрування, та реформу системи охорони здоров'я. «Вважаю, що, нарешті, годі політикам-популістам брехати людям про безкоштовну медицину», – заявив Президент (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (<http://www.president.gov.ua>). – 2016. – 14.01*).

Президент П. Порошенко під час прес-конференції підписав Закон «Про державне бюро розслідувань».

«Незважаючи на те, що в мене є певні зауваження до цього процесу, Закон про державне бюро розслідувань надійшов мені на підпис. Я його підписую, і цим самим розпочинаємо процес, що слідства в прокуратурі вже не буде, і прокуратура буде обмежена лише справою представництва інтересів держави в суді», – сказав глава держави.

Відповідаючи на запитання щодо загрози зняття санкцій ЄС з чиновників режиму В. Януковича через ненадання українською прокуратурою доказів їхньої злочинної діяльності, Президент нагадав, що це стосується справ про корупцію, і, відповідно до законодавства, цим має займатися Національне антикорупційне бюро та Спеціалізована антикорупційна прокуратура. Особливо важливо було домогтися незалежності розслідування та нагляду за слідством, зазначив глава держави.

«Будь ласка, матеріали – в Антикорупційне бюро, прозоре розслідування, зняття недоторканності з усіх депутатів. І не будемо вибирати справи – Бойка чи не Бойка, а всіх корупціонерів до відповідальності за прозорою процедурою», – наголосив П. Порошенко

Окремо Президент підкреслив необхідність судової реформи. «Бо часто справи, в тому числі і корупційні, знаходяться місяцями і навіть роками в судовому розгляді. А потім закриваються, скасовують арешт або домашній арешт», – зазначив глава держави. Президент висловив сподівання, що до 2 лютого Верховна Рада проголосує в першому читанні за судову реформу і буде, нарешті, розпочато процес оновлення суддівської гілки влади (*Офіційне інтернет-представництво Президента України* (<http://www.president.gov.ua>). – 2016. – 14.01).

Президент П. Порошенко підписав Указ про відзначення державними нагородами України військових, які загинули, захищаючи державний суверенітет і територіальну цілісність України.

Нагороджено посмертно 118 воїнів Збройних сил України, які загинули у 2014–2015 рр., виявивши особисту мужність і високий професіоналізм, вірність військовій присязі. Серед нагороджених посмертно – захисники Донецького аеропорту восени 2014 – січні 2015 р. Рідним п'ятох з них Президент вручив державні нагороди.

Тіла багатьох воїнів були ідентифіковані лише наприкінці 2015 р. (*Офіційне інтернет-представництво Президента України* (<http://www.president.gov.ua>). – 2016. – 16.01).

14 січня, Прем'єр-міністр України А. Яценюк провів зустріч із Виконавчим директором Світового банку Ф. Хеємскерком.

Сторони обговорили плани з подальшої підтримки Світовим банком проектів в Україні.

Ф. Хеємскерк наголосив на готовності нарощування портфелю інфраструктурних та інших системних проектів. Виконавчий директор Світового банку підкреслив, що економічна ситуація в світі демонструє, що успіху досягають ті держави, які наважуються на серйозні зміни та реформи. Він наголосив, що за 20 місяців уряд на чолі з А. Яценюком «зробили більше, ніж за 20 років попередніх перетворень у країні» (*Урядовий портал* (<http://www.kmu.gov.ua>). – 2016. – 14.01).

«Переведення всіх державних закупівель в електронний формат дозволить збільшити економію в рази. Навіть за скромними прогнозами, цього року економія бюджетних коштів становитиме 5 млрд грн, а в наступному економічний ефект від повного переходу на електронну систему може бути в декілька разів більшим», – наголосив Прем'єр-міністр України А. Яценюк у «10 хвилинах» у неділю, 17 січня.

Глава уряду зазначив, що сфера державних закупівель довгі роки була найбільшою «годувальницею» корупціонерів: «За нашими підрахунками, втрати від прямої корупції та неефективного управління становили близько 20 % від усього об'єму державних закупівель. А це – приблизно 50 млрд грн щороку. Це майже стільки, скільки закладено в бюджеті на Збройні сили України».

Він підкреслив, що створена урядом електронна система державних закупівель ProZorro дасть змогу повернути в бюджет десятки мільярдів гривень: «Ми переводимо всі державні тендери в онлайн формат. Усі процедури, кожен крок, кожне рішення стають публічними».

Електронний формат також спрощує доступ бізнесу до торгів, підкреслив А. Яценюк: «А це – підвищення конкуренції в державних закупівлях».

Завдяки ProZorro, зазначив глава уряду, кожна компанія чи підприємець може зареєструватися на торговому майданчику, знайти аукціон і подати заявку на участь: «Далі відбуваються анонімні торги. За результатами аукціону обирається переможець, і тільки після цього розкривається назва компанії. Таким чином, провести “свого” постачальника стає практично неможливо. А переможцями ставатимуть тільки сумлінні постачальники».

«При цьому будь-хто може зайти на сайт і дізнатися, що закуповувало те чи інше державне підприємство і за якою ціною», – зазначив він.

У пілотному режимі ProZorro почала працювати ще в лютому 2015 р., і завдяки їй вже вдалося зекономити понад 500 млн грн: «І це при тому, що сьогодні через цю систему проводиться тільки 2 % державних тендерів».

Зокрема, Міністерство інфраструктури та підприємства, які знаходяться у його підпорядкуванні, провели тендери у системі ProZorro на понад 1,3 млрд грн. Сума економії перевищила 75 млн: «Міністерство оборони повністю перейшло на електронні закупівлі. Результат – майже 1000 тендерів і 200 млн грн економії».

Уже з 1 квітня на ProZorro в обов'язковому порядку перейдуть усі великі замовники: міністерства, відомства, найбільші державні підприємства. З серпня – почнуть переходити всі інші.

Глава уряду зазначив, що розбудова електронної системи відбувається коштом донорів, а кожну статтю витрат контролює Transparency International: «Значну допомогу та підтримку надали волонтери – у вигляді консультацій, навчання, робіт і ресурсів. Деякі з активістів, які стояли біля витоків реформи ще з часів Майдану, сьогодні успішно працюють як державні службовці».

Глава уряду звернувся до тих чиновників, «які ще сподіваються зберегти

якісь “окремі схеми”»: «Перехід на електронну систему є обов’язковим, без будь-яких винятків. Для цього у нас є все необхідне: законодавча база, ефективна електронна система, самовіддана команда, яка працює задля успіху реформи, та повна підтримка міжнародних партнерів».

А. Яценюк закликав представників бізнесу долучатися до системи електронних державних закупівель: «Ми працюємо з вами відкрито і прозоро та є вашими надійними партнерами».

Глава уряду також звернувся до волонтерів і журналістів: «Вивчайте дані закупівель, шукайте можливі порушення. Говоріть і пишть про це. Громадський контроль – найбільш дієвий механізм боротьби з корупцією».

«Разом ми зможемо перемогти корупцію в закупівлях і повернути кошти для потреб українців», – підкреслив А. Яценюк (*Урядовий портал (<http://www.kmu.gov.ua>). – 2016. – 17.01*).

«У поточному році всі ліки держава закупить через Організацію Об’єднаних Націй та британське закупівельне агентство Crown Agents. Це майже 4 млрд грн», – наголосив Прем’єр-міністр України А. Яценюк у «10 хвилинах» у неділю, 17 січня.

«Міжнародний контроль завадить українській фармацевтичній мафії вкрати ці кошти, а держава зможе закупити більше лікарських засобів належної якості», – наголосив А. Яценюк.

Глава уряду зазначив, що минулого року завдяки електронній системі закупівель ProZorro, яка працювала в експериментальному режимі, медичні заклади України заощадили понад 16 % – 11 млн грн.

«Від міжнародних організацій ми очікуємо ще більшої економії та ще ефективнішого витрачання коштів бюджету», – підкреслив А. Яценюк (*Урядовий портал (<http://www.kmu.gov.ua>). – 2016. – 17.01*).

Мінрегіон спільно з Всеукраїнською асоціацією органів місцевого самоврядування «Українська асоціація районних та обласних рад» (УАРОР) планують надати допомогу об’єднаним територіальним громадам у розробці інфраструктурних проектів водопостачання та водовідведення.

Про це повідомив перший заступник міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України В. Негода під час наради щодо участі органів місцевого самоврядування об’єднаних територіальних громад у реалізації інфраструктурних проектів у галузі водопостачання та водовідведення.

«Більшість зі 159 об’єднаних громад – це сільські території, де питання з централізованим водопостачанням і водовідведенням стоїть дуже гостро і потребує якнайшвидшого вирішення. Воно стане одним із першочергових завдань для органів місцевого самоврядування новостворених громад. Ми розуміємо, що у цьому вони потребуватимуть експертної та технічної

допомоги», – зазначив В. Негода.

Перший заступник міністра повідомив, що сьогодні за участі експертів УАРОР, фахівців Міністерства, Науково-дослідного та конструкторсько-технологічного інституту міського господарства, а також представників донорських організацій, зокрема Despro, розробляються критерії, за якими буде відібрано декілька пілотних об'єднаних громад з різних областей.

«Такі громади отримають експертну та технічну допомогу в розробці проектів у галузі водопостачання та водовідведення, які відповідатимуть загальній стратегії їхнього розвитку. Реалізація цих проектів має стати прикладом для подальшого впровадження таких практик по всій країні», – сказав В. Негода.

Перший заступник міністра зазначив, що, маючи якісні проекти розвитку інфраструктури, громади матимуть змогу залучити кошти на їхню реалізацію.

«Ресурс на реалізацію проектів розвитку громад є. Це і державна субвенція на підтримку об'єднаних громад у розмірі 1 млрд грн, і Державний фонд регіонального розвитку, де закладено 3 млрд грн, це і 2,9 млрд у Держбюджеті на соціально-економічний розвиток регіонів від кредитних установ чи міжнародних донорських організацій. Гроші є, але самих проектів не вистачає. Минулого року через брак якісних проектів регіонального розвитку, які мали розробити органи місцевого самоврядування спільно з облдержадміністраціями, 18 % коштів ДФРР так і не були використані і повернулися до Держбюджету. А це понад 520 млн грн, які можна було спрямувати на поліпшення умов життя людей», – зазначив В. Негода.

За його словами, Мінрегіон надаватиме всебічну допомогу органам місцевого самоврядування всіх рівнів, щоб такі проекти з'являлися, бо від цього залежить не лише успіх реформи місцевого самоврядування і децентралізації, а й те, наскільки швидко змінюватиметься життя людей на краще у кожній громаді (*Урядовий портал (<http://www.kmu.gov.ua>). – 2016. – 16.01*).

14 січня 2016 р. Міністерство інформаційної політики України організувало робочу зустріч із представниками кримської громади, що перебувають у вигнанні, щодо проведення Міжнародного форуму «Крим – це Україна».

За словами радника міністра інформаційної політики з питань інформаційної політики щодо Криму Е. Джеппар Форум відбудеться 26 лютого й пройде в рамках широкої інформаційної кампанії «Крим – це Україна».

Форум, як і вся кампанія, буде присвячений другим роковинам окупації Криму й, перш за все, спротиву його мешканців російській агресії.

«Ми провели погоджувальні зустрічі з кримськими журналістами, правозахисниками та активістами. У результаті, окрім іншого, було домовлено про спільну організацію Міжнародного форуму. Уже сформовано

робочу групу, яка наразі працює над підготовкою заходу», – підкреслила Е. Джемпар.

Під час зустрічі Н. Беліцер, експерт Інституту демократії ім. Пилипа Орлика, підкреслила необхідність проведення декількох панелей в рамках Форуму.

«Головними напрямками нашої роботи мають стати порушення прав людини в Криму, інформаційна політика щодо Криму та реінтеграція півострова», – наголосила експерт.

Виконавчий директор ГО «Правозахисна група 20 лютого» Д. Незвиський зазначив, що проведення Міжнародного Форуму з питань окупованого Криму – це ще один крок до створення публічної частини загальнонаціональної стратегії деокупації півострова.

«Чим більше інститутів громадянського суспільства та міжнародних експертів візьмуть участь у Форумі, тим більше шансів отримати стратегічну візію Криму на державному рівні», – зауважив Д. Незвиський.

Проведення Форуму планується в Українському кризовому медіа-центрі.

До участі в робочій групі були запрошені кримські експерти, правозахисники, представники меджлісу кримськотатарського народу, Державна служба України з питань АР Крим та м. Севастополь, відділ з питань забезпечення роботи Уповноваженого Президента України з питань кримськотатарського народу (*Урядовий портал (<http://www.kmu.gov.ua>). – 2016. – 15.01*).

До Міністерства інформаційної політики України, за інформаційною підтримкою, звернулася громадська організація Transparency International Україна, яка підготувала відеосюжети, що закликають українців боротися з корупцією.

МІП направило звернення до Національної телерадіокомпанії України, обласних філій НТКУ, а також до ряду провідних центральних ТРК з проханням сприяти трансляції відеороликів, у рамках реалізації національної інформаційної кампанії «Вони би не мовчали!», на правах соціальної реклами.

Таким чином, трансляція відеосюжетів розпочалася з 20 грудня 2015 р. і триватиме до 31 січня 2016 р.

Мета кампанії – обмежити зростання корупції в Україні шляхом реалізації всеукраїнського соціального проекту під назвою «...і я не мовчатиму!» та показати реальне ставлення українців до проблематики корупції. Крім того, МІП опублікувало в себе на офіційному веб-сайті інформаційний банер проекту, за посиланням якого можна долучитися до викривання корупційних схем кожному. Нагадаємо, що в продовження комунікаційної підтримки реформ уряду щодо протидії корупції, МІП надає інформаційну підтримку проектам, які спрямовані на подолання корупції. Зокрема, співпраця з ГО Transparency International Україна триває з літа 2015 р. (*Урядовий портал (<http://www.kmu.gov.ua>). – 2016. – 14.01*).

ПОЛІТИКА

США проинформировали Киев о переговорах помощника госсекретаря США по вопросам Европы и Евразии В. Нуланд и помощника президента Российской Федерации В. Суркова, сообщает посольство США (<http://korrespondent.net/ukraine/politics/3616158-ssha-rasskazaly-o-perehovorakh-nuland-y-surkova>).

«В субботу, 16 января, американские официальные лица проинформировали высоких должностных лиц на Банковой, а также украинское правительство о переговорах помощника госсекретаря Нуланд с Сурковым», – говорится в сообщении посольства.

В посольстве отметили, что о такой встрече была договоренность во время встречи госсекретаря Дж. Керри 15 декабря 2015 г. в Москве с президентом РФ В. Путиным и министром иностранных дел С. Лавровым, с целью обсудить ситуацию на Востоке Украины и необходимостью полного осуществления соглашений в Минске.

Прошедшие 15 января переговоры в Пионерске под Калининградом «были конструктивными в контексте поддержки текущей работы “нормандской четверки” и Трехсторонней контактной группы» и являлись «частью неустанных усилий США в контактах с Россией, чтобы обеспечить полное осуществление минских соглашений, в тесной координации с другими странами “нормандской четверки” – Украиной, Германией и Францией».

«Они открыты для встречи снова, если это будет полезно для нормандского процесса», – говорится в сообщении посольства и подчеркивается, что США «регулярно информируют украинских и европейских партнеров, в том числе Францию и Германию, о своих контактах с Россией».

Как сообщалось, в пятницу, 15 января, в президентской резиденции в Пионерске под Калининградом (РФ) прошла закрытая встреча В. Нуланд и В. Суркова. Их беседа продолжалась в общей сложности порядка шести часов (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2016. – 16.01).

Совет ЕС на уровне глав МИД признал, что украинские власти провели «выдающуюся работу» относительно проведения реформ, а также призывает и дальше продолжать этот процесс.

Об этом заявила высокий представитель ЕС по вопросам внешней политики Ф. Могерини на пресс-конференции по итогам встречи глав МИД ЕС 18 января.

«(Мы признаем. – Ред.) поразительную выдающуюся работу, которую провели украинские власти за последние месяцы для того, чтобы конкретными мерами продвинуть вперед планы реформ», – сказала Ф. Могерини.

Она также подчеркнула, что по мнению Совета ЕС, реформы в Украине должны быть продолжены, и что ЕС требуется более скоординированная поддержка Киева в целях продолжения реформ.

Кроме того, Ф. Могерини добавила, что впервые во время обсуждения ситуации в Украине Совет ЕС на уровне глав МИД поставил в центр дискуссии не выполнение минских договоренностей, а внутренние реформы в стране.

«Не в последнюю очередь у нас была дискуссия по Украине, где мы подтвердили нашу полную и единую поддержку в отношении полного выполнения минских договоренностей; однако на этот раз с упором – может быть, впервые с такой ясностью и целенаправленностью – не только и не столько на выполнении минских (договоренностей. – Ред.), а на процессе реформ внутри Украины», – отметила она (*Новое время* (<http://nv.ua/ukraine/politics/v-evrosojuze-prizali-vydajushchujusja-rabotu-ukrainskih-vlastej-v-provedenii-reform---mogerini-91930.html>). – 2016. – 18.01).

Президент Литвы Д. Грибаускайте оценила шансы Украины получить безвизовый режим с ЕС.

У Украины есть все шансы получить безвизовый режим с Евросоюзом к концу 2016 – началу 2017 г. Такое мнение высказала президент Литвы Д. Грибаускайте в эфире телеканала ICTV (<http://korrespondent.net/ukraine/politics/3616509-hrybauskaite-otsenyla-shansy-ukrayny-poluchyt-bezvyzovy-rezhym-s-es>).

«Украина за два года сделала огромную работу по подготовке к либерализации, и хочу поприветствовать с очень позитивным отчетом Европейской комиссии в декабре прошлого года, в котором сказано: “Украина готова”», – отметила она. По словам Д. Грибаускайте, осталась только политическая процедура – утверждение советом ЕС.

Президент Литвы напомнила, что в Нидерландах запланирован референдум относительно вопроса ратификации соглашения о зоне свободной торговли. Для этого, по ее словам, необходим консенсус всех стран-членов ЕС. «Но в любом случае мы уже пользуемся этим соглашением, открыв европейские границы для Украины», – подчеркнула Д. Грибаускайте.

Напомним, Европейская комиссия 18 декабря 2015 г. одобрила положительный отчет относительно выполнения Украиной Плана действий по либерализации визового режима с Евросоюзом (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2016. – 18.01).

Украина проинформировала Совбез ООН об эскалации конфликта в Донбассе. Об этом говорится в сообщении постоянного представительства Украины в ООН (<http://korrespondent.net/ukraine/3617211-ukrayna-soobschyla-oon-ob-eskalatsyy-v-donbasse>).

«Украина официально проинформировала председателя в Совете Безопасности ООН об очередных попытках РФ и контролируемых ею боевиков обострить ситуацию по безопасности в Донбассе», – сказано в сообщении. Отмечается, что несмотря на достижения в рамках последней встречи трехсторонней контактной группы договоренности о введении режима полной тишины, количество вооруженных провокаций против сил АТО вдоль линии разграничения продолжает расти.

Ранее в Минске стороны договорились о новой попытке прекращения огня на Донбассе в честь старого Нового года с 00.00 четверга, 14 января. Однако с тех пор количество обстрелов в зоне АТО лишь увеличилось (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2016. – 19.01).

Нет оснований говорить о Минске-3 – Б. Грызлов.

Представитель России в Трехсторонней контактной группе по Донбассу Б. Грызлов заявил в интервью Коммерсанту, что оснований говорить о Минске-3 нет (<http://korrespondent.net/ukraine/politics/3616492-net-osnovanyi-hovoryt-o-mynske-3-hryzlov>).

«Российская Федерация придерживается тех позиций и мер, которые были закреплены 12 февраля 2015 г. в Минске. И у нас нет оснований говорить о каких-либо других договоренностях. Каждый из пунктов комплекса мер должен быть реализован, и если для этого потребуется дополнительное время, то все стороны должны будут приложить максимум усилий для того, чтобы выполнить договоренности», – заявил Б. Грызлов.

Напомним, ранее представитель Украины в политической подгруппе контактной группы по Донбассу Р. Бессмертный заявил, что в Украине начался процесс Минск-3. Р. Бессмертный также заявил, что Минск-2 даже на 50 % не отвечает той проблематике, которая на сегодня присутствует в Украине и на Донбассе. По его мнению, Минск-3 приведет к реформированию компонентов по безопасности ООН и ЕС (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2016. – 17.01).

Закон о выборах должен быть согласован с Донбассом – Б. Грызлов.

Закон, в соответствии с которым должны пройти выборы на территории самопровозглашенных ДНР и ЛНР, необходимо обязательно согласовать с Донбассом. Об этом заявил в интервью Коммерсанту представитель России в Трехсторонней контактной группе по Донбассу Б. Грызлов (<http://korrespondent.net/ukraine/politics/3616504-zakon-o-vyborakh-dolzhen-byt-sohlasovan-s-donbassom-hryzlov>).

«Согласно минским договоренностям, под которыми подписалась Украина, изменения в Конституцию Украины в части децентрализации, закон о выборах должны быть согласованы с Донбассом», – отметил он.

По словам Б. Грызлова, работа контактной группы в этом направлении останавливаться не будет.

«Сами представители от юго-восточных регионов настроены конструктивно. Задача же контактной группы – быть площадкой для приведения всех позиций к общему знаменателю, международным требованиям и в конечном счете к неукоснительному соблюдению буквы и духа минских соглашений», – заявил представитель РФ (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>)). – 2016. – 18.01).

США передали украинским военным оборудование радиосвязи и медицинское снаряжение на 23 млн дол. Об этом сообщает Интерфакс-Украина со ссылкой на сообщение посольства США в Украине (<http://korrespondent.net/ukraine/events/3616423-ssha-peredaly-ukrayne-voennoe-oborudovanye>).

«Это включает оборудование защищенной радиосвязи на 21 млн дол., что позволит украинским военным эффективно обмениваться информацией, не подвергая себя опасности, а также медицинское снаряжение для спасения жизней на поле боя на 2 млн дол.», – сообщили в посольстве.

Оборудование попадет в подразделения украинской армии, которых обучают американские специалисты в Яворове и Хмельницком. В посольстве добавили, что эта партия помощи является частью 75-миллионной Европейской обнадёживающей инициативы США.

Напомним, сенат Конгресса США принял обновленный вариант оборонного бюджета на 2016 финансовый год, предусматривающий выделение 300 млн дол. на военную помощь Украине (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>)). – 2016. – 17.01).

По мнению третьего президента Украины В. Ющенко, ни нормандский, ни минский диалоги не имеют успеха. Об этом он заявил в эфире телеканала «112 Украина» (<http://korrespondent.net/ukraine/politics/3616710-yuschenko-normandskyi-ymynskyi-dyalohy-ne-ymeuit-uspekha>).

«Любой диалог – хороший, к нему надо стремиться, но сейчас мы говорим о том, что ни нормандский диалог, ни минский диалог не имеют успеха», – считает В. Ющенко. «Почему они не имеют успеха? Когда вы смотрите на состав сторон “нормандского формата”: Германия – наблюдатель, Франция – наблюдатель, Россия – наблюдатель, Украина – сторона. Скажите, пожалуйста, что может дать этот формат? Этот формат не дал даже совместного заявления для прессы, никакой. Все передается на минский формат. Что такое минский формат? Минский формат – это когда ОБСЕ наблюдатель, дальше уже смешно: Россия наблюдатель, сторона – в лице Леонида Даниловича Кучмы – украинская официальная власть, и вторая сторона – некий Захарченко. Этим якобы хотят сказать, что агрессор, ваш враг, источник войны есть некий Захарченко внутри страны, и поэтому это не война», – заявляет третий президент.

По его словам, нам нужен не план мира, а план победы.

«Спросите любого, как вы считаете, какая самая большая политическая проблема сегодня в Украине? Он скажет – война. Нам нужен план победы. Не план мира, а план победы. О мире мы будем потом говорить, когда выиграем войну или когда, не дай Бог, проиграем. И так и так мир наступает, нам нужен “мир” победы», – заявляет В. Ющенко.

Экс-президент считает, что одной из сторон переговоров по урегулированию конфликта должен выступать Европейский Союз.

«Надо иметь ясный план победы. Он может состоять, я только пункты назову, обязательные для победы. Первый параграф – это компонент дипломатический. Без американцев, без британцев, плюс французы, возможно, плюс китайцы, как наши гаранты, должны задействованы быть в формате переговоров... Второе, очевидно, ЕС должен быть одним из сторон этого формата, по крайней мере как посредник... Когда мы говорим о том, что сегодня в Европе есть семь конфликтов, то давайте не забывать, что шесть из них – на Востоке Европы. Это ключевой вопрос и ключевая проблема ЕС», – отмечает третий президент.

В. Ющенко также подчеркивает, что мы создали ложное видение и не нацелены на врага.

«Не странно кажется, что у нас с оккупантом безвизовый режим? Свободная экономическая зона. Через нашу территорию ходят поезда оккупанта, мы торгуем с оккупантом. Очевидно, это не модель победы. Мы составили ложное видение, и поэтому мы не нацелены ни сами, ни весь мир на врага», – подчеркивает бывший глава государства (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2016. – 18.01).

В воскресенье, 17 января, в Украине стартовали выборы сельских старост, должности которых ввели в рамках децентрализации. Об этом сообщает ВВС Украина (<http://korrespondent.net/ukraine/3616314-v-ukrayne-startuuit-vybory-starost>).

24 января выборы старост пройдут еще в 30 селах, а 28 февраля – в следующих 14.

После этого будут выбирать старост остальные населенные пункты, которые вошли в уже созданные 159 объединенных общин.

Согласно закону, собственных старост будут иметь села с населением свыше 50 жителей. Населенные пункты, которые определены центром объединенной общины, собственных старост не будут.

Каждая община будет принимать собственное положение о старосте, где четко будет прописывать особенности работы старосты и перечень полномочий. Старост будут выбирать жители села на прямых выборах, когда победителем становится кандидат, который наберет простое большинство голосов. В будущем выборы старост проходить одновременно с очередными местными выборами, когда будут избираться совет и председателя.

Ранее в марте в Администрации президента заявляли, что в рамках

реформы по децентрализации в Украине будет введен институт старост (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2016. – 17.01).

В Украине выбрали первого сельского старосту.

В с. Ирдынь Черкасской области избрали первого в Украине старосту, сообщает министр регионального развития Г. Зубко. Как сообщили в пресс-службе Минрегиона, в голосовании приняли участие 319, или 46,7 % избирателей. По предварительным результатам голосования, победу одержал А. Максимов, за которого проголосовали 78,6 % избирателей. За другого кандидата Ю. Перевалова отдали голос 21,4 %. Выбранный староста будет интересоваться жителями села в Белозерской объединенной территориальной общине.

24 января в Украине выберут еще 30 старост, добавил глава министерства (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net/ukraine/3616761-v-ukrayne-vybraly-pervoho-selskoho-starostu>). – 2016. – 18.01).

Экс-лидер «Правого сектора» создает новую организацию.

Рабочее название нового политического движения, которое возглавит экс-лидер «Правого сектора» Д. Ярош – Национальное движение Дмитрия Яроша. Об этом сообщила соратница Яроша Е. Белозерская, передает сайт организации «Сектор Правды» (<http://korrespondent.net/ukraine/3616682-povomu-dvuzhenyui-yarosha-prydumaly-nazvanye>).

«Название – Национальное движение Дмитрия Яроша – пока что рабочее. Со временем оно может измениться. Но решение включить в название нового движения фамилию нашего лидера – принципиальное, от этого мы не откажемся», – цитируются слова Е. Белозерской.

Она отметила, что это будет организация вождистского типа, а «кого это не устраивает – быстро уходят в другие структуры или создают свои».

«Правда, текущая формулировка лично мне нравится не очень. Я предлагала другое – короткое, с вызовом и со вкусом: “Люди Яроша”. И все. Да, мы люди Яроша. Мы доверяем своему лидеру, с которым воевали бок-о-бок, которого видели в бою и в ежедневной помощи братьям, даже в тех случаях, когда они по собственной инициативе впутывались в банальный криминал и на помощь вряд ли заслуживали», – сообщила Е. Белозерская.

Она также сообщила, что решение включить фамилию Яроша в название движения не было единодушным, и пришлось «убеждать часть братьев, которые считают, что нужно ориентироваться только на идею, а не на лицо».

Сам Д. Ярош, по ее словам, очень долго был против своего имени в названии, но его удалось убедить.

Напомним, 11 ноября Д. Ярош снял с себя полномочия руководителя «Правого сектора», отказавшись быть «свадебным генералом» (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2016. – 18.01).

На Майдане протестуют бойцы «Донбасса».

На Майдане Незалежности в Киеве бойцы батальона «Донбасс» требуют наказать виновников событий в Иловайске, сообщает 112 Украина (<http://korrespondent.net/ukraine/3616683-na-maidane-protestuuit-boitsy-donbassa>).

Свои обвинения бойцы адресуют Генштабу и Министерству обороны. По их мнению, именно из-за их действий операция была спланирована неудачно, что привело к гибели силовиков.

«Сейчас участники акции говорят, прежде всего, о вине высшего военного руководства в Иловайской трагедии, которая произошла полтора года назад... Сейчас участники акции отмечают, что мероприятие является мирным. Они продолжают требовать наказания виновных и хотят, чтобы все виновники этой трагедии были привлечены к ответственности», – передает телеканал.

Напомним, бои под Иловайском начались летом 2015 г. накануне Дня Независимости, а 15 сентября министр обороны Украины заявил о выходе сил АТО из Иловайска Донецкой области.

Точных данных о потерях под Иловайском нет. По одним данным, в бою под Иловайском погибли не менее 200 украинских бойцов, по другим – не менее 1000 силовиков. По официальным данным военной прокуратуры, под Иловайском погибли 459 бойцов АТО, еще 478 получили ранения (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2016. – 18.01).

Бойцы ПС заблокировали суд, где идет заседание по Драгобрату.

Митингующие заблокировали Апелляционный суд Закарпатской области, который рассматривает жалобу на арест троих членов «Правого сектора», которые участвовали в конфликте на Драгобрате. Об этом сообщает пресс-служба ПС (<http://korrespondent.net/ukraine/3616912-boitsy-ps-zablokurovaly-sud-hde-ydet-zasedanye-po-drahobratu>).

Сообщается, что суд заблокировали после того, как стало известно о переносе рассмотрения дела. «Они заблокировали помещение суда и требуют немедленного рассмотрения дела», – говорится в сообщении. В то же время группа народных депутатов пришла в СИЗО для того, чтобы встретиться с задержанными бойцами.

Напомним, 10 января в Закарпатской области на горнолыжном курорте Драгобрат произошла перестрелка. При этом четыре человека получили ранения. После этого в «Правом секторе» подтвердили участие своих бойцов в конфликте (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2016. – 18.01).

Л. Ислямов рассказал о новом формате блокады Крыма.

На пунктах пропуска с территорией Крыма совместно с Госпогранслужбой будут дежурить 35 человек. Об этом в эфире 112 Украина

рассказал координатор общественной блокады полуострова Л. Ислямов (<http://korrespondent.net/ukraine/3616363-yслиамов-rasskazal-o-novom-formate-blokady-kryma>).

По его словам, на каждом пункте пропуска будет три человека с ротациями, которые в том числе будут смотреть за тем, чтобы не было фактов контрабанды.

«Будет стоять вагончик, мы уже договорились. Будет то, что мы называем наблюдательный пост. Эти ребята с блокнотом и ручкой будут фиксировать все, что называется нарушением законодательства в связи с перемещением через пункт пропуска. Все это фиксируется. Мы тут стоим. Мы никуда не свернулись», – подчеркнул Л. Ислямов. Он отметил, что убран лишь формат осмотра автомобилей на постах.

По его словам, активисты будут наблюдать как «государство будет нести эти функции в лице Госпогранслужбы и Гостаможслужбы» (*Корреспондент.net (http://korrespondent.net). – 2016. – 17.01*).

ЕКОНОМІКА

Національний банк України оприлюднив дані щодо діючих приватних і міжнародних платіжних систем в Україні. Про це передає УНН з посиланням на прес-службу НБУ.

За даними Нацбанку, в Україні діють 14 внутрішньобанківських платіжних систем і шість систем переказу коштів, що створені безпосередньо банками України. Водночас небанківськими установами України створено вісім систем для переказу коштів, дві системи розрахунків та одна платіжна система. Зокрема, за даними регулятора, в Україні діють дві системи переказу коштів, що створені банками України та 14 систем переказу коштів і три карткові платіжні системи, що створені нерезидентами.

Як повідомляв УНН, з 5 січня 2016 р. Національний банк України зупинив переказ коштів у внутрішньодержавній платіжній системі 24NONSTOP, платіжною організацією якої є ТОВ «АЙ ТІ ФІНАНС» (*Українські Національні Новини (http://www.unn.com.ua). – 2016. – 15.01*).

Украина получит 3,74 млн евро от ЕС на развитие транспортной отрасли.

В Украине начинается проект технической помощи Европейского Союза «Поддержка имплементации Соглашения об ассоциации и Национальной транспортной стратегии» на сумму 3 млн 740 тыс. евро, рассчитанный на 2016–2018 гг., передает УНН со ссылкой на пресс-службу КМУ.

Как отметили в пресс-службе КМУ, проект будет способствовать гармонизации законодательства и модернизации транспортного сектора Украины, согласно нашим обязательствам по Соглашению об ассоциации с

ЕС, отметила заместитель министра Кабинета Министров Украины, директор правительственного офиса по вопросам европейской интеграции Н. Гнидюк во время церемонии открытия проекта, которая состоялась 15 января в Министерстве инфраструктуры Украины.

Помощь европейской стороны даст возможность обновить Национальную транспортную стратегию Украины, привести ее в соответствие со стандартами ЕС.

Предполагается, что украинская сторона должна адаптировать, имплементировать и применить пять приоритетных директив и регламентов ЕС в транспортном секторе, повысить квалификацию персонала, укрепить сотрудничество с европейскими транспортными агентствами, обеспечить правовое регулирование мультимодальных перевозок, повысить прозрачность и эффективность государственного управления в транспортном секторе, приблизить политику, связанную с развитием национальной транспортной сети, к транспортной политике ЕС (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2016. – 16.01).

Азербайджан, Казахстан, Грузия и Украина договорились о льготных тарифах на грузоперевозки. Об этом сообщает азербайджанское информационное агентство Trend, информирует eizvestia.com (http://news.eizvestia.com/news_economy/full/535-ukraina-i-ko-poluchili-lgotnyj-tarif-na-perevozki-iz-kitaya-v-obhod-rossii).

Протокол подписали главы ЗАО «Азербайджанские железные дороги» Д. Гурбанов, Казахской железной дороги А. Мамин, Грузинской железной дороги М. Бахтадзе и исполняющий обязанности председателя правления АО «Украинская железная дорога» А. Завгородний. Документ был подписан в четверг, 14 января, в Баку на встрече, где также присутствовали гендиректор Бакинского международного торгового морского порта Т. Зиядов и глава Азербайджанского Каспийского морского пароходства Р. Велиев.

Документ предусматривает установление конкурентоспособных льготных тарифов на грузоперевозки по Транскаспийскому маршруту, проведение комплексных мер по упрощению движения поездов по маршруту, увеличение грузооборота.

Аналогичный двусторонний протокол подписали также отдельно Азербайджан и Грузия.

Ранее сообщалось, что Украина предлагает грузоперевозчикам воспользоваться Транскаспийским международным транспортным маршрутом для перевозки грузов в Центральную Азию в обход России, в связи с чем 15 января из Ильичевска отправится в тестовый рейс контейнерный поезд по маршруту Украина – Грузия – Азербайджан – Казахстан – Китай (через Каспий и Черное море).

Транскаспийский международный транспортный маршрут пролегает через Китай, Казахстан, Азербайджан, Грузию и Турцию и далее – в Европу.

Первый тестовый контейнерный поезд, следующий по маршруту Шихэцзы (Китай) – Достик – Актау – Алят, прибыл в Бакинский международный морской торговый порт 3 августа (*Экономические известия* (<http://news.eizvestia.com>)). – 2016. – 15.01).

За 2015 г. в бюджет уплачено почти 11 млрд грн единого налога. Об этом УНН сообщили в пресс-службе ГФСУ.

«С начала 2015 г. налогоплательщики, применяющие упрощенную систему налогообложения, уплатили в бюджет более 10,9 млрд грн единого налога. Из них почти 0,7 млрд грн – уплачено в декабре», – сказано в сообщении. Так, физические лица – предприниматели в течение 2015 г. направили в бюджет более 6,7 млрд грн налога. В частности, в декабре уплачено 352,2 млн грн, что превышает прошлогодний показатель на 74,1 млн грн.

В свою очередь юридические лица – «упрощенцы» с начала 2015 г. направили в госбюджет более 4,2 млрд грн единого налога, из которых 336,6 млн грн уплачено в декабре.

Среди них плательщиками третьей группы в январе – декабре 2015 г. выплачено более 2,2 млрд грн единого налога.

Относительно четвертой группы налогоплательщиков – юридических лиц, то ими в течение 2015 г. уплачено в государственный бюджет более 2 млрд грн единого налога (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>)). – 2016. – 18.01).

В Украине объем депозитов физических и юридических лиц в национальной валюте в 2015 г. увеличился на 6,2 %. Об этом УНН сообщили в пресс-службе НБУ.

По данным Нацбанка, в течение января – декабря 2015 г. объем депозитов физических и юридических лиц в национальной валюте увеличился на 6,2 %. В то же время в декабре объем депозитов физических и юридических лиц в национальной валюте увеличился на 6,7 % – до 388,7 млрд грн. Однако, объем депозитов в иностранной валюте в 2015 г. уменьшился на 32,1 %, в том числе в декабре объем депозитов в иностранной валюте уменьшился на 5,2 % – до 13,2 млрд дол. В частности, объем депозитов физических лиц в декабре 2015 г. уменьшился на 4,8 % – до 8,7 млрд дол., юридических лиц – на 5,9 % до 4,5 млрд дол.

Как сообщал УНН 12 ноября, объем депозитов физических и юридических лиц в национальной валюте за месяц увеличился на 1,7 % (с начала года уменьшился на 1,2 %) – до 361,3 млрд грн (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>)). – 2016. – 15.01).

«Укртрансгаз» сэкономил в 2015 г. более 200 млн грн.

В 2015 г. оператор отечественной газотранспортной системы за счет использования электроприводных газоперекачивающих агрегатов сэкономил 216 млн грн, сообщает отдел связей с общественностью и прессой ПАО «Укртрансгаз», передает УНН. В частности, в декабре 2015 г. от использования электроприводных газоперекачивающих агрегатов получен экономический эффект 14,2 млн грн.

«Экономический эффект от использования ЭГПА достигается за счет использования в производственном процессе транспортировки газа более дешевой электроэнергии отечественного производства вместо дорогого голубого топлива, которое импортируется», – говорится в сообщении.

В пресс-службе ведомства также сообщили, что парк газоперекачивающих агрегатов ПАО «Укртрансгаз» насчитывает 702 единицы, из них 448 газотурбинных установок, 96 газомотокомпрессоров и 158 электроприводных ГПА, что составляет 23 % от общего парка.

Напомним, в 2014 г. оператор отечественной газотранспортной системы за счет использования электроприводных газоперекачивающих агрегатов сэкономил 32 млн грн.

Добавим, что система энергетического менеджмента ПАО «Укртрансгаз» первой среди предприятий топливно-энергетического комплекса Украины успешно прошла сертификационный аудит согласно требованиям международного стандарта ISO 50001:2011 (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2016. – 18.01).

Украина еще увеличила заявку на импорт газа из Словакии.

С 16 января 2016 г. заявка увеличена до 33,6 млн куб. м (<http://korrespondent.net/business/economics/3616057-ukrayna-esche-uvelychyla-zaiavku-na-ymport-haza-uz-slovakyyu>).

По оперативным данным оператора газотранспортной системы Словакии Eustream, 1–5 января Украина импортировала со стороны Словакии 18,8 млн куб. м в сутки, 6–13 января – от 11,4 до 13,5 млн куб. м, 14–15 января – 26,7–27,6 млн куб. м.

По данным ПАО «Укртрансгаз», в связи с увеличением с 14 января импорта газа из Словакии подъем газа из украинских хранилищ (ПХГ) в четверг снизился до 72,7 млн куб. м по сравнению с 93,5 млн куб. м отбора в среду.

По состоянию на 14 января 2016 г. запасы газа в ПХГ Украины составляли 12,468 млрд куб. м, тогда как на 14 января 2015 г. запасы в украинских хранилищах составляли 10,361 млрд куб. м.

Ранее Украина увеличила заявку на импорт природного газа из Европы через территорию Словакии в 2,36 раза с 11,424 млн куб. м в сутки до 26,967 млн куб. м в сутки начиная с 14 января (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2016. – 16.01).

«Енергоринок» обратился в Общадбанк для привлечения кредита в 1,3 млрд грн.

Государственное предприятие «Енергоринок» выбрало Государственный Ощадный Банк для привлечение возобновляемых кредитных линий в суммарном размере 1,3 млрд грн (<http://news.eizvestia.com/news-markets/full/373-energorynok-obratilsya-v-obshhadbank-dlya-privlecheniya-kredita-v-13-mlrd-griven>).

Об этом говорится в сообщении ГП «Енергоринок» об акцептах предложений на веб-портале государственных закупок, информирует eizvestia.com.

Суммарно «Енергоринок» намерен открыть пять кредитных линий по 100 млн грн и одну – 800 млн грн. Срок кредитования по всем кредитным линиям – один год.

Суммарная предложенная Ощадбанком стоимость обслуживания кредитных линий – 317,5 млн грн.

Согласно тендерной документации, кредитные линии привлекаются с целью осуществления расчетов с энергогенерирующими компаниями для поддержания ими 100 % расчетов с угольными предприятиями.

Протоколы раскрытия предложений по тендерам (всего их два) в тендерной документации на сегодня отсутствуют (*Экономические известия* (<http://news.eizvestia.com>). – 2016. – 17.01).

ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ

СВІТОВИХ КРИЗОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ

Український бізнес очікує на подальше уповільнення інфляції у 2016 р.

У результаті проведеного Нацбанком опитування керівників підприємств, український бізнес очікує на подальше уповільнення інфляції у 2016 р., передає УНН з посиланням на сторінку регулятора у Facebook.

За даними опитування, компанії в середньому очікують зростання споживчих цін на 22,5 % протягом наступних 12 місяців. Водночас підприємства очікують на поживлення ділової активності у 2016 р. – індекс ділових очікувань наприкінці минулого року становив 104 %. Зокрема, найбільш оптимістично налаштовані сільськогосподарські, енерго- та водопостачальні, а також торговельні підприємства. Водночас найнижчі очікування підприємств спостерігалися для добувної промисловості та транспорту.

Згідно з даними проведеного опитування, компанії також очікують на уповільнення темпів спаду обсягів виробництва товарів і послуг в Україні.

Як повідомляв УНН, 13 січня, на своєму засіданні уряд прийняв рішення про підписання Угоди з Європейським Союзом про участь України у

програмі ЄС «Конкурентоспроможність підприємств малого і середнього бізнесу (COSME) (2014–2020)» (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2016. – 15.01).

У 2015 р.в Україні обсяг грошової маси зріс на 3,4 %. Про це йдеться в огляді «Основні тенденції грошово-кредитного ринку України за грудень 2015 року», підготовлених Національним банком України, передає УНН.

Згідно з інформацією відомства, обсяг грошової маси у грудні зріс на 1,9 % (з початку року на 3,4 %) – до 988,9 млрд грн.

«Зростання грошової маси відбулося за рахунок зростання залишків на рахунках юридичних осіб у національній валюті на 7,2 % (з початку року – зменшення на 3,8 %) – до 188,5 млрд грн та на рахунках фізичних осіб у національній валюті на 6,3 % (з початку року на 17,9 %) – до 200,2 млрд грн», – йдеться у повідомленні.

Нагадаємо, протягом січня – грудня 2015 р. обсяг депозитів фізичних та юридичних осіб у національній валюті збільшився на 6,2 %.

Як повідомляв УНН, у грудні 2015 р. обсяг депозитів фізичних та юридичних осіб у національній валюті збільшився на 6,7 % – до 388,7 млрд грн (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2016. – 15.01).

За ноябрь позитивное сальдо внешней торговли товарами снизилось до 250 млн дол.

В январе – ноябре 2015 г. экспорт товаров превысил импорт на 249,5 млн дол. Об этом сообщила Государственная служба статистики Украины (Госстат), пишет Инсайдер.

По данным Госстата, в течение января – ноября 2015 г. сальдо торговли товарами улучшилось на 155,1 млн дол. по сравнению с январем – ноябрем 2014 г. (в январе – ноябре 2014 г. положительное сальдо составило 94,4 млн дол.).

Экспорт товаров в январе – ноябре 2015 г. составил 34,52 млрд дол., сократившись на 30,9 %, или на 15,42 млрд дол. по сравнению с январем – ноябрем 2014 г.

Импорт товаров в январе – ноябре 2015 г. составил 34,27 млрд дол., сократившись на 31,2 %, или на 15,58 млрд дол.

Как сообщало агентство, в январе – октябре 2015 г. экспорт товаров превысил импорт на 381 млн дол.

В 2014 г. импорт товаров превысил экспорт на 468,3 млн дол. Импорт товаров в 2014 г. составил 54,38 млрд дол., сократившись на 28,3 %. При этом в течение 2014 г. сальдо торговли товарами улучшилось на 13,06 млрд дол. по сравнению с 2013 г. (в 2013 г. отрицательное сальдо составило 13,53 млрд дол.) (*УкрРудПром* (<http://www.ukrrudprom.ua>). – 2016. – 15.01).

Заборгованість «Нафтогазу» перед «Газпромом» досягла 930 млн руб.

Заборгованість «НАК «Нафтогаз України»» перед російською нафтогазовою компанією «Газпром» станом на 30 вересня 2015 р. досягла 930 млн руб., передає УНН з посиланням на прес-службу російської компанії.

«Дебіторська заборгованість «НАК «Нафтогаз України» за газ становила 930 млн руб. станом на 30 вересня 2015 р. і нуль млн руб. на 31 грудня 2014 р. за вирахуванням резерву на зниження вартості в сумі 162 088 млн руб. 123 874 млн руб. відповідно», – йдеться у повідомленні прес-служби.

Нагадаємо, 14 січня стало відомо, що НАК «Нафтогаз України» законтрактував 1,7 млрд куб. м газу у п'ятьох європейських постачальників у рамках процедур закупівель за кредитом Європейського банку реконструкції та розвитку (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2016. – 15.01).

В Україні продовжує рости безробіття.

Число безработных в декабре возросло на 57 тыс. человек, сообщает Госстат. В Украине в декабре уровень безработицы составил 1,9 % по сравнению с 1,6 % месяцем ранее, сообщает Госслужба статистики в понедельник, 18 января. Отметим, в ноябре рост безработицы был зарегистрирован впервые в 2015 г. Работы лишились почти 40 тыс. украинцев (<http://korrespondent.net/ukraine/3616892-v-ukrayne-prodolzhaet-rasty-bezrabotytsa>).

В декабре было зарегистрировано 490,8 тыс. безработных (против 433,5 месяцем ранее). Таким образом, количество безработных возросло на 57,3 тыс. человек. При этом 398,2 тыс. человек из числа зарегистрированных безработных получают пособие по безработице. Средний размер пособия на одного безработного в декабре составил 1444 грн, что на 87 грн больше, чем в ноябре.

Данные приводятся без учета Крыма, Севастополя и части зоны проведения АТО (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2016. – 18.01).

Автовиробництво в Україні у 2015 р. скоротилося в 3,5 рази.

Попри різке збільшення виробництва авто наприкінці року, загалом було зафіксовано падіння більш ніж на 70 %.

Протягом 2015 р. в Україні було вироблено 8244 автотранспортних засобів, що на 71,3 % менше минулорічного результату, із посиланням на асоціацію «Укравтопром» повідомляє ZN.UA.

За даними асоціації, протягом року було випущено легкових автомобілів – 5654 штук (–78,2 % порівняно з аналогічним періодом минулого року),

комерційних автомобілів – 1716 штук (–11,2 %), автобусів – 874 штук (–0,5 %).

Найбільший обсяг виробництва легкових автомобілів забезпечив запорізький автозавод, з конвеєра якого з січня по грудень вийшло 3937 авто.

У виробництві комерційних автомобілів лідерську позицію впевнено посів КраЗ – 1401 авто.

В автобусному дивізіоні найкращий показник у заводу «Черкаський автобус» – 330 одиниць.

При цьому в грудні 2015 р. було випущено 1292 легкових автомобіля або в п'ять разів більше, порівняно з груднем 2014 р. (*Західна інформаційна корпорація (<http://zik.ua>). – 2016. – 14.01*).

Обсяги сільськогосподарського виробництва в Україні скоротилися в 2015 р. на 4,8 %.

У 2015 р. обсяги сільськогосподарського виробництва скоротилися порівняно з 2014 р. на 4,8 %, передає УНН з посиланням на Держстатистики.

Зокрема, в 2015 р. порівняно з 2014 р. обсяги сільськогосподарського виробництва сільськогосподарськими підприємствами зменшилися на 5,2 %, а господарствами населення – на 4,3 %.

Нагадаємо, що в 2014 р. порівняно з 2013 р., за аналізований період обсяги сільськогосподарського виробництва сільськогосподарськими підприємствами зросли на 4 % та господарствами населення залишалися на тому самому рівні.

За даними Держстатистики, обсяг сільськогосподарського виробництва в грудні 2015 р. зменшився порівняно з груднем 2014 р. на 6,4 %.

Як учора повідомляв УНН, потягом січня – листопада 2015 р. обсяги сільськогосподарського виробництва скоротилися порівняно з аналогічним періодом 2014 р. на 4,7 % (*Українські Національні Новини (<http://www.unn.com.ua>). – 2016. – 15.01*).

В Україні у 2015 р. обсяг переробки винограду на виноматеріали зменшився на 15,2 % – до 194 тис. т. Про це передає УНН з посиланням на Держстатистики.

За даними Держстатистики, у 2015 р. порівняно з 2014 р. обсяг переробки винограду на виноматеріали найбільше зменшився в Херсонській області – на 20,4 % до 28,7 тис. т, в Одеській області – на 18,4 % до 114 тис. т, та в Миколаївській області – на зменшився 15,2 %, – до 44,4 тис. т.

Згідно з даними Держстатистики, у 2015 р. порівняно з 2014 р. обсяг виробництва виноматеріалів в Україні зменшився на 6,4 % – до 14 млн 103,6 тис. дол.

Як повідомляв УНН, 23 грудня, генеральний секретар Європейського комітету виробників вина Ігнасіо Санчес Рекарте надіслав звернення Прем'єр-міністру України А. Яценюку, міністру фінансів Н. Ярецько та

голови державної фіскальної служби України Р. Насірову щодо наслідків стрімкого підвищення акцизних податків на вино в Україні (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2016. – 15.01).

18 января цены на нефть упали до минимального уровня с 2003 г., так как рынок готовится к повышению экспорта из Ирана, с которого в выходные были сняты санкции.

Международное агентство по атомной энергии пришло к выводу, что Иран выполнил обязательства по ограничению ядерной программы, после чего США отменили санкции, позволив Ирану увеличить экспорт нефти. Иран после этого сообщил, что готов повысить экспорт на 500.000 баррелей в сутки, об этом сообщает Экономика от пророка, информирует eizvestia.com.

Некоторые трейдеры и аналитики считают эти планы трудновыполнимыми, потому что Ирану потребуется время для модернизации экспортной инфраструктуры, устаревшей за долгие годы недостаточных инвестиций. «Если проследить за комментариями Ирана за последние год-полтора, чиновники прогнозировали рост экспорта на 1 млн баррелей в сутки сразу после отмены санкций», – сказал аналитик Energy Aspects В. Чаухан.

Однако у Ирана уже есть не менее 12 заполненных супертанкеров, готовых к отправке покупателям, и трейдеры делают ставки на дальнейшее снижение цен, отмечает агенство. «Поскольку рынок строго однонаправленный с рекордным числом коротких позиций», в ближайшее время он продолжит снижаться, так как «инвесторы не хотят ловить падающий нож», спрогнозировал В. Чаухан.

Отмечу, что ночью с 17 на 18 января, сразу после открытия торгов, на новости о снятии Западом санкций с Ирана цена на нефть марки Brent обвалилась до отметки 27,7 дол. за баррель по сравнению с 29,1 на момент закрытия пятничных торгов. Правда, затем цены на нефть несколько отыграли вверх (*Экономические известия* (<http://news.eizvestia.com>). – 2016. – 18.01).

Ф. Олланд объявил режим ЧП в экономике Франции.

Французский лидер призвал пересмотреть экономическую и социальную модель страны (<http://korrespondent.net/business/economics/3616746-olland-obiavyl-rezhym-chp-v-ekonomyke-frantsyy>).

Президент Франции Ф. Олланд в понедельник, 18 января, объявил «режим чрезвычайного положения в экономике» страны, заявив, что наступило время пересмотреть экономическую и социальную модель Франции, сообщает Associated Press.

В ежегодном послании к бизнесменам Ф. Олланд предложил ряд мер по борьбе с затянувшейся стагнацией роста французской экономики, а также представил ряд инициатив по сокращению хронической безработицы.

Первые инициативы не будут «ставить под сомнение» 35-часовую рабочую неделю, отметил президент. Ф. Олланд также подчеркнул необходимость обновления действующей бизнес-модели Франции в условиях динамично развивающейся мировой экономики.

Напомним, на сегодня во Франции действует режим чрезвычайного положения, введенный после терактов в Париже 13 ноября (*Korrespondent.net* (<http://korrespondent.net>). – 2016. – 18.01).

Bloomberg назвал 10 стран с худшими экономическими перспективами.

Лидером по темпу снижения ВВП оказалась Венесуэла. Россия вошла в десятку худших экономик мира, которым 2016 г. принесет значительные разочарования. Такой рейтинг на основе исследования, проведенного в октябре – декабре 2015 г., составил Bloomberg.

Bloomberg дает Венесуэле 3,3 % сокращения экономики по итогам года. Далее следуют: Бразилия (ВВП снизится на 2,5 %), Греция (–1,8 % ВВП), Россия (–0,5 %), Эквадор (0,5 %), Аргентина (нулевая динамика ВВП), Япония (рост экономики на 1 %), Финляндия (+1 %), Хорватия (+1,1 %) и Швейцария (+1,2 %).

Прогноз роста ВВП Украины в 2016 г., по данным исследования, составляет 1,4 %. Однако Украина вошла в пятерку государств, для которых риск рецессии составляет не менее 50 %. К таким странам Bloomberg отнес также Бразилию, Россию, Аргентину и Тайвань (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2016. – 16.01).

Глава МВФ предупредила, что в случае отсутствия глубоких реформ фонд не будет участвовать в третьем пакете финпомощи для Греции.

Международный валютный фонд (МВФ) пока отказывается от участия в третьем пакете финансовой помощи Греции и призывает эту страну к «значительным экономическим реформам». Экономический потенциал Греции должен быть усилен, а рост госдолга – приостановлен, заявила глава МВФ К. Лагард в интервью газете *Süddeutsche Zeitung*, обнародованном в пятницу, 15 января (<http://korrespondent.net/world/3615587-mvf-otkazal-hretsyy-v-pomoschy>).

К. Лагард констатировала, что эти условия на сегодня не выполнены, а результаты начатой пенсионной реформы пока неясны, хотя ее запуск можно только приветствовать. По словам главы фонда, МВФ видит «начатый в Афинах политический процесс, однако не знает, сколько он продлится». Поэтому, указала она, «мы продолжаем наблюдать и брать происходящее на заметку».

Крайне спорная пенсионная реформа в Греции будет находиться в центре внимания международных контролеров, которые в скором времени дадут заключение о ходе реализации третьего пакета финансовой помощи

Афинам на общую сумму в 86 млрд евро.

Министр финансов Греции Э. Цакалотос в интервью газете Handelsblatt подтвердил готовность его страны к сотрудничеству с МВФ в деле осуществления программы помощи. Одновременно он напомнил о том, что участие фонда в этой программе уже согласовано (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2016. – 15.01).